



**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**ÇOKKÜLTÜRLÜ EĞİTİME İLİŞKİN VELİ GÖRÜŞLERİ
(DENİZLİ İLİ KOCABAŞ MAHALLESİ ÖRNEĞİ)**

Osman SARUHAN

DENİZLİ 2023

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**ÇOKKÜLTÜRLÜ EĞİTİME İLİŞKİN VELİ GÖRÜŞLERİ (DENİZLİ
İLİ KOCABAŞ MAHALLESİ ÖRNEĞİ)**

Osman SARUHAN

Danışman

Doç. Dr. Funda NAYIR

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca olumlu tavırlarıyla beni cesaretlendiren, proje yazım aşamasında bilgi ve birikimiyle olaylara farklı bakış açıları geliştirmemi sağlayan, danışmanlığımı yaparak desteğini hiç esirgemeyen, öğretilerinden azami derecede istifade ettiğim çok değerli hocam Doçent Doktor Funda NAYIR' a teşekkürü bir borç bilirim.

Proje yazım sürecinde değerli katkılarını esirgemeyen arkadaşlarım Cihat ÇOBAN ve Bilal SEVİMLİ' ye ayrıca teşekkür ediyorum.

Her daim varlıkları ile güç bulduğum kıymetli annem Lütfiye SARUHAN' a, değerli babam Ahmet SARUHAN' a ve sevgili eşim Ayşegül SARUHAN' a; bu zahmetli süreçte bana zaman ve fırsat tanıyarak fedakârlık yapan oğlum Ahmet Bera SARUHAN ve kızım Eslem SARUHAN' a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Osman SARUHAN

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi, Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Osman SARUHAN

ÖZET

Çokkültürlü Eğitime İlişkin Veli Görüşleri (Denizli İli Kocabaş Mahallesi Örneği)

SARUHAN, Osman

Yüksek Lisans Projesi, Eğitim Bilimleri ABD,

Eğitim Yönetimi Bilim Dalı

Proje Danışmanı: Doç. Dr. Funda NAYIR

Ocak 2023, 54 sayfa

Bu araştırma Denizli Honaz ilçesi Kocabaş Mahallesi'ndeki İlkokullarda çocuğu öğrenim gören velilerin çokkültürlü eğitime ilişkin görüşlerini tespit etme amacını taşımaktadır. Araştırma Fenomenoloji modelindedir. Araştırmada çalışma grubu olarak 29 veliye "Maksimum Çeşitlilik Örnekleme" yöntemiyle ulaşılmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı; "Kişisel Bilgiler" ve "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Farklılıklara saygı duyulmasına yönelik velilerin görüşlerinin genellikle farklılıklara saygı duyulması yönünde olduğu görülmüştür. Bununla birlikte farklılıklara saygı duyulmadığı ve azınlığın çoğunluğa uyması gerektiği şeklinde görüş bildirenler de olmuştur. Farklı yapılardakilerle iletişim kurma ve sürdürmeye yönelik velilerin büyük ölçüde istedikleri görülürken istemeyenler ve sınırlı ve şartlı isteyenler bunu izlemiştir. Romanların diyaloga gerek duymaması dikkat çekmiştir. Empati yeteneklerine yönelik görüşleri maalesef büyük ölçüde düşük şeklindedir. Bunu geliştirilmeli ve yeterli şekilde görüşler izlemiştir. Velilerin çokkültürlü eğitimin faydalarına yönelik görüşlerinde en yoğun biçimde ön plana çıkan gelişimi arttırdığı yönündedir. Bunu birlik beraberliği artırır ve temkinli olunmalı şeklinde görüş bildirenler izlerken faydası olmaz şeklinde görüş bildirenler de vardır. Çokkültürlü eğitim engellerine yönelik veli görüşleri, dil ve kültür farklılığı ile ailelerin olumsuz tutumlarında yoğunlaşmaktadır. Bunu ön yargılar ve eşitsizlik izlemektedir. Velilerin çokkültürlü eğitimin mevcut eğitime katkılarına ilişkin görüşlerinin gelişimlerini desteklediği, farklılıkları tanır şeklinde yoğunlaşırken azımsanmayacak velinin de katkısı olmaz şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir. Bu konuda Türk velilerde katkısı olmaz teması yoğun iken Roman velilerde gelişimleri desteklediği ve farklılıkları tanıdığı teması daha yoğundur. Çokkültürlü eğitimin azınlık,

mezhep, siyasi düşünce gibi ülke sorunlarının çözümüne etkilerine yönelik veli görüşlerini büyük ölçüde çözüme katkı sağlar şeklinde olduğu görülürken azımsanamayacak velinin de etkisinin olmayacağı yönünde görüş bildirdiği tespit edilmiştir. Disiplin, devamsızlık, erken okul terki vb. sorunların çözümüne çokkültürlü eğitimin etkilerine yönelik veli görüşlerinin yarıdan fazlasının etkilemeyeceği yönünde kanaate sahip oldukları görülmüştür. Çokkültürlü eğitimin başarılabilmesi için ön plana çıkan görüşün hoşgörü olduğu görülürken bunu eğitim ve eşitlikçi uygulamalar izlemiştir.

Anahtar Sözcükler: Çokkültürlülük, Romanlar, eğitim, fırsat, eşitlik, aile

İÇİNDEKİLER

PROJE ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR	iv
ETİK BEYANNAMESİ	v
ÖZET	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar DİZİNİ	x
BİRİNCİ BÖLÜM – GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Problem Cümlesi	2
1.1.2. Alt Problemler	3
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Varsayımlar	4
1.5. Sınırlılıklar	4
1.6. Tanımlar	4
İKİNCİ BÖLÜM – KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1. Kültürle İlgili Kavramlar	6
2.2. Türkiye’de Çokkültürlülük	9
2.3. Çokkültürlü Eğitim	10
2.4. İlgili Araştırmalar	12
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM – YÖNTEM	16
3.1. Araştırmanın Modeli	16
3.2. Çalışma Grubu	16
3.3. Veri Toplama Aracı	17
3.4. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları	18
3.5. Verilerin Toplanması	19
3.6. Verilerin Analizi	19

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM - BULGULAR VE YORUMLAR	20
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	20
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	21
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	22
4.4. Dördüncü Probleme İlişkin Bulgular.....	24
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	25
4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	26
4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	28
4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	29
4.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	30
BEŞİNCİ BÖLÜM – TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	32
5.1. Tartışma ve Sonuç	32
5.2. Öneriler	34
KAYNAKÇA	35
EKLER	39
ÖZGEÇMİŞ	44

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1. <i>Katılımcı Velilerin Dağılımları</i>	16
Tablo 4.1. <i>Farklılıklara Saygı Duyulmasına Yönelik Veli Görüşleri</i>	20
Tablo 4.2. <i>Farklı Yapılardakilerle İletişim Kurma ve Sürdürmeye Yönelik Veli Görüşleri</i>	21
Tablo 4.3. <i>Farklılıkları Anlamada Empati Yeterliğine Yönelik Veli Görüşleri</i>	22
Tablo 4.4. <i>Çokkültürlü Eğitimin Faydalarına Yönelik Veli Görüşleri</i>	24
Tablo 4.5. <i>Çokkültürlü Eğitim Engellerine Yönelik Veli Görüşleri</i>	25
Tablo 4.6. <i>Çokkültürlü Eğitimin Mevcut Eğitime Katkılarına Yönelik Veli Görüşleri</i>	26
Tablo 4.7. <i>Çokkültürlü Eğitimin Azınlık, Mezhep, Siyasi Düşünce Gibi Ülke Sorunlarının Çözümüne Etkilerine Yönelik Veli Görüşleri</i>	28
Tablo 4.8. <i>Çokkültürlü Eğitimin Disiplin, Devamsızlık, Erken Okul Terki Sorunlarının Çözümüne Katkılarına Yönelik Veli Görüşleri</i>	29
Tablo 4.9. <i>Çokkültürlü Eğitimin Başarılabilmesine Yönelik Veli Görüşleri</i>	30

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Toplumların heterojen yapısı, farklı kültür ve yapılardan oluşan çeşitlilik durumları çokkültürlü olmanın doğal sonucu olarak sosyal yaşam başta olmak üzere hayatın her alanında bu durumun gözetilmesine ve eğitim çalışmalarında da bu konunun göz önünde tutulmasına neden olmaktadır. 6360 sayılı kanunla Denizli Büyükşehir olmuştur. Çalışmanın yapılacağı Kocabaş Mahallesi, geçmişte kasaba olan ve büyükşehir bütüncşehir sürecinde mahalleye dönüşen, çeşitli etnik unsurların bir arada olduğu ve Roman nüfusun oldukça fazla olduğu bir yerdir (Savaş Yavuzçehre ve Keysan (2019; Denizli haber, 2012). Kocabaş'ın esas unsurunu Kocabaş'ın yerlileri ile Romanlar oluştururken (Susar, 2010); son yıllarda ülkenin doğusundan ve Dinar depreminden sonra Dinar çevre köy-mahallelerinden oldukça fazla göç almıştır. Ayrıca Kocabaş'ın yakınında olan bir köyün de Alevi olması bu çeşitliliği arttıran bir başka neden olarak görülebilir. Çalışmanın böylesine farklılıkların bir arada olduğu Kocabaş'ta yapılacak olması çalışmanın özgün ve alan yazına katkı sunması bakımından değerli görülmektedir.

Çalışmanın bu bölümünde problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, amaç, önem, sayılılar, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Eğitim istendik yönde davranışlar kazandırma faaliyetleri olarak görülebilir. Aynı şekilde siyasi erkler de temel eğitimi devamlarını sağlama ve resmi ideolojinin aktarım aracı olarak da görebilmektedirler. Eğitim bir anlamda hayata ve geleceğe hazırlanmak için beceriler kazanma bir anlamda ihtiyaçlarının karşılanmasında aydınlanma olarak da görülebilmektedir. Eğitime ve eğitim etkinliklerine nereden bakılırsa bakılsın insan öznesinin merkezde olduğu görülmektedir. Dolayısıyla eğitimin her noktasında ve her aşamasında insan temel unsurdur. İnsana özgü ve insanla ilgili her şey bu anlamda eğitime konu olmuştur. Eğitimin bir amacı da bireyin sosyalleşmesine ve insana özgü tutum ve davranışlar geliştirmesine katkı sağlamaktır. Eğitimin bu özelliği aynı zamanda sevgi, saygı, hoşgörü ve demokrasi gibi değerlerin öğretilmesi, yaşanması, uygulanması ve aktarılmasına da olanak sağlamaktadır. Şu anda uygulanmaktan olan yapılandırmacı yaklaşım öğrencinin merkeze alındığı, etkinlik temelli, bilgi ve beceriyi birlikte alan, öğrencinin yaşantı ve farklılıklarını zenginlik olarak gören bir yaklaşımdır (Gürel, 2013).

Yapılandırmacı yaklaşım öğrencilerin çokkültürlü eğitime uygun biçimde yapılandırılmış program ve içeriklerle eğitilmesine imkan vermekte ve farklılıkları zenginlik olarak görme yaklaşımını benimsemektedir. Böylece öğrencilerin farklılıklarını zenginlik olarak görmesi ve özgüvenlerinin geliştirilmesi, kişiliklerinin bu şekilde gelişmesi, empati yeteneği gelişmiş ve rahat bireyler olabilmeleri mümkün olabilmektedir (Polat, 2009). Eğitimde çokkültürlülük çeşitli bakış açıklarını tanıma ve farklılıklara saygı temeline dayanmaktadır. Öğrencilerin farklılıklara saygılı olabilme, eleştirel yaklaşabilme, inanç ve etnik farklılıklara saygı çerçevesinde yaklaşabilme becerilerini çokkültürlü eğitim ile kolaylıkla elde edebilmektedirler. Böylece demokratik düşünceyi içselleştirmiş, hoşgörü sahibi, farkındalığı yüksek yurttaşlar yetiştirebilmek mümkün olabilecektir (İrem, 2006).

Çokkültürlülük sosyal hayatta olduğu gibi eğitimde de ön plana çıkmaktadır. Yapılandırmacı eğitim anlayışının egemen yapısı öğrencilerin kendine özgü ve tekliği düşüncesini temele almaktadır. Bu yaklaşım çokkültürlü eğitim çalışmalarını desteklemekte ve teşvik etmektedir (Gürel, 2013). Türkiye'nin jeopolitik ve jeostratejik özellikleri çokkültürlü eğitimi gerektirmektedir. Bunun yanında farklı etnik, dini, kültürel vb. özellikleri olan insanların yoğun olması da bir anlamda bunu mecbur kılmaktadır. Son yıllarda savaş, işsizlik, kargaşa ve siyasi nedenlerle Türkiye'ye göçün artması da nüfusun heterojenleşmesine neden olmuştur. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2020) raporlarına göre 2019 yılında Türkiye'ye iltica eden mülteci 677.042 kişidir. Göç yoluyla gelen öğrencilerin eğitime kabulü gerekmektedir. Bu iş oldukça zor ve karmaşa doğurmaktadır. Bunun yanında vatandaşların Türk, Kürt, Boşnak, Rum, Ermeni, Arap, Farisi vb. etnik yapıları ile Alevi, Sünni, Şafii, Müslüman, Hristiyan, Yahudi olmaları da düşünüldüğünde ülkemizde çokkültürlü eğitimin gerekliliği daha da iyi anlaşılmaktadır.

Böylesine karışık ve çeşitliliği fazla olan ülkemizde çokkültürlü eğitim ile ilgili araştırmalar oldukça azdır ve yeterli değildir. Romanlarla ilgili çalışmalar da oldukça azdır. Bu nedenle bu çalışmada Türk ve Roman velilerin çokkültürlü eğitimle ilgili görüşleri araştırılarak elde edilen bulgular paylaşılmaya çalışılmıştır.

1.1.1 Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi “Velilerin çokkültürlü eğitime ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir.

1.1.2 Alt Problemler

Araştırmanın alt problemleri şunlardır.

1. Farklılıklara saygı duyulmasına yönelik veli görüşleri nelerdir?
2. Farklı kültür, etnik yapı, görüş ve düşünceye sahip kişilerle iletişim kurma ve sürdürmeye yönelik veli görüşleri nelerdir?
3. Farklılıkları anlamada empati yeterliliğine ilişkin veli görüşleri nelerdir?
4. Çokkültürlü eğitimin faydaları konusundaki veli görüşleri nelerdir?
5. Çokkültürlü eğitim imkanlarının önündeki engellere yönelik veli görüşleri nelerdir?
6. Çokkültürlü eğitimin mevcut eğitime katkılarına yönelik veli görüşleri nelerdir?
7. Çokkültürlü eğitim azınlık, mezhep, siyasi düşünce gibi ülke sorunlarının çözümüne ve etkilerine yönelik veli görüşleri nelerdir?
8. Çokkültürlü eğitim disiplin, devamsızlık, erken okul terki vb. sorunların çözümüne ve etkilerine yönelik veli görüşleri nelerdir?
9. Çokkültürlü eğitimin başarılabilmesine yönelik veli görüşleri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile; 2022-2023 Eğitim Öğretim yılında Denizli Honaz ilçesi Kocabaş Mahallesi'nde çokkültürlü eğitime ilişkin Türk ve Roman velilerin görüşlerinin ne olduğunun ortaya çıkarılması ve velilerin beklenti, görüş ve önerilerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Yine bu alanda literatürde bu alanda çalışmanın az olmasından dolayı literatüre katkı sağlanması ve Kocabaş ile ilgili literatüre katkı sağlanması da amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Çokkültürlülük insana sadece insan olmasından dolayı değer verilmesi ve başka hiçbir sıfatına bakılmaksızın saygı duyulması ve kabul edilmesi esasına dayanmaktadır. Irk, inanç, kültür vb. farklılığının sorun edilmeksizin saygı çerçevesinde bir arada ve huzur içinde yaşayabilme çokkültürlülüğün göstergeleridir. Herkesin bir arada, eşit haklarla, huzurla ve barışçıl biçimde yaşayabilmeleri de çokkültürlü yaklaşımın özelliklerindedir (Yakışır, 2009). Türkiye'nin hem farklı etnik, kültür ve inançtan insanlara hem de dış göçlerle bu yapısının iyice çeşitlenmesi çokkültürlü sosyal yaşam ve eğitimi gerektirmektedir. Ülke şartlarının bu denli heterojenliği çokkültürlü eğitim sisteminin uygulanmasını zaruri kıldığı gibi bu eğitimin herkesi kapsaması ve kuşatması bakımından da eğitimin kalitesinin artması beklenmektedir (Akıncı Çötök, 2010).

Çokkültürlü eğitime olanak veren ve destekleyen MEB tarafından 2004'ten beri uygulanan “Yapılandırıcı Yaklaşım” bu açıdan fırsat olarak görülmektedir. Yapılandırıcı yaklaşımla etkinlik ve bilgi dengesinin korunarak herkese eşit imkanların sunulduğu ve öğrenilenlerin yapılandırılmasına olanak verildiği bir sistem hedeflenmiştir.

Eğitim sisteminde çokkültürlü yapının kurulması ve sürdürülmesi farklı özelliklerde bireylerin beklentilerinin karşılanması ve eğitimde adaletin tesis edilmesinde günümüzde çok önemli hale gelmiş durumdadır. Çokkültürlü eğitime ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşleri alanında çalışmalar yapılmış olmakla birlikte velilerin görüşlerinin ortaya çıkarılmasına yönelik çalışmalar yok denecek kadar azdır. Bu çalışmanın alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu durum çalışmanın önemini daha da arttırmaktadır. Yine Kocabaş Mahallesi'nde etnik ve inanç bakımından farklı unsurların bir arada yaşaması ve bu alanda henüz çalışma yapılmamış olması da çalışmanın önemini göstermektedir.

1.4. Varsayımlar

Araştırmanın varsayımları şunlardır.

- Araştırmaya katılan veliler görüşme sorularına gerçek görüşlerini aktarmışlardır.
- Veliler gönüllü ve istekli olarak araştırmaya katılmışlardır.

1.5. Sınırlılıklar

- 2022-2023 Eğitim Öğretim yılında Denizli ili Honaz ilçesi Kocabaş Mahallesi'nde çocukları eğitime devam eden velilerin görüşleriyle sınırlıdır.
- Veri toplama aracı olarak danışman ile araştırmacı tarafından hazırlanan “Çokkültürlü Eğitim Veli Görüşme Formu” ile toplanan verilerle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Çokkültürlülük: Farklı kültür ve etnik yapılarıdaki insanların özgün kimlikleri ve yapılarının korunması, eşitlik esasına dayalı topluluklar üstü bir ulusal kimliğin esas alındığı kültürel kimliklerin eşit yaşamalarına imkan verilmesi ve hepsinin desteklenmesidir.

Çokkültürlü Eğitim: Öğrenciler arasında “din, dil, ırk, cinsiyet, yaş, sosyal sınıf, ekonomik düzey” vb. farklılıklar zenginlikler olarak görülerek hepsinin eğitimden eşit şartlarda yararlanması esasına dayanan eğitim sistemidir.

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Kuramsal çerçeve ve bu konuyla ilgili araştırmalar bu bölümde başlıklar halinde verilmiştir.

2.1. Kültürle İlgili Temel Kavramlar

Tarihsel sürece bakıldığında insanların topluluklar halinde yaşamlarını sürdürdükleri görülmektedir. Geçmişten bugüne devletlerin en önemli kaynağı insanlar olmuştur. İnsanlar, sayısız devletin ortaya çıkmasında öncü olmuşlardır. Yeryüzünün farklı coğrafyalarında yaşam sürdüren insanların kendilerine özgü yaşam ve kültür öğeleri var ettikleri görülmektedir. Bu durum da diğer etnik unsurlarla ve toplumlarla olan iletişimlerinin kısıtlı kalmasına neden olmuştur. Böylece diller, inançlar, gelenek ve görenekler, giyim tercihleri, barınma, düşünce ve hayata bakış gibi unsurlarda farklılıklar meydana gelmiştir.

Bütün bu unsurlar üzerindeki farklılıkların kültürel farklılıklara temel teşkil ettiği söylenebilir. Jackson ve Guerra (2011, s.447) kültürel farklılığı “bir sosyal gruptan diğerine farklılık gösteren, kabul edilebilir davranışlara ilişkin yelpazelere etkide bulunan, sosyal olarak kazanılmış olan bütünleşik ve korunmuş değer, inanç ve davranış şekilleri sistemlerini içeren yapı” şeklinde tanımlamaktadırlar. Buna kültürel farklılığın düşünce, inanç ve yaşam şekilleri bakımından insanların birbirlerinden farklı olmaları şeklinde tanımlanması mümkündür. Kültürel farklılık kavramının genel olarak kültürel çeşitlilikle aynı anlamda kullanıldığı dikkat çekmektedir. Kültürel çeşitlilik, modern toplumlar içerisinde bütünleşik hale gelmiş olan ırksal, etnik, dilsel, kültürel, dinsel, sosyo-politik, sosyo-ekonomik, eğitimsel, cinsel ve etno-coğrafik gibi sınıflandırmaların tamamını içerisinde barındırmakta olan bir kavram şeklinde tanımlanmaktadır (Sinagatullin, 2003). Bu doğrultuda aynı kültürel farklılıkta olduğu gibi kültürel çeşitliliğin de kentsel ve kırsal yaşama ilişkin standartlar, değer yargıları, göç şekilleri, kıyafet stilleri, mutfak kültürü, gelenek ve görenekler ve düşünce yapıları gibi çok sayıda unsur içeren kapsamlı bir yapı olduğunu ifade edebiliriz.

Kültürel çeşitlilik hakkında iki farklı bakış açısı yer almaktadır. Araştırmacıların bir bölümü kültürel çeşitlilik kavramını diyalog ve değişim süreçleriyle dünya üzerinde yer alan bütün kültürlerin içerisinde bulunmakta olan zenginliklerin paylaşılması şeklinde ifade etmekte, başka bir deyişle bu kavrama olumlu anlam yüklemektedirler. Bir

bölümüye bu kavramı insanlığın ortak görüntüsünün kaybedilmesine sebebiyet veren ve bundan dolayı içerisinde birçok çatışmayı barındıran kültürel farklılıklar şeklinde tanımlamaktadırlar (UNESCO, 2009). Oysa insanların kültürel özellikler bağlamında birbirlerinden farklılaşmaları ve bu farklılıkları muhafaza ederek birlikte yaşamaya devam etmeleri hayatı zenginleştirmekte, bunun yanında toplumsal yapılarda saygının, demokrasinin ve hoşgörünün egemen olmasına katkı sağlamaktadır. Diğer taraftan, kültürel çeşitliliğin insanlığın ortak görüntüsünün kaybedilmesinde rolü bulunduğuna ilişkin iddiaların yeteri kadar geçerliliğe sahip olduğunu söylemek kolay değildir. İnançlara, etnik kökenlere, gelenek ve göreneklere, konuşulan dile göre insan topluluklarının farklı coğrafyalarda farklı kültürel örüntüler kurmuş oldukları görülmektedir. Örnek olarak, Karadeniz kültürünü alarak büyüyen insanlar, belli başlı yaşamsal tecrübelerin neticesinde o yöreye ait kültürel örüntüleri benimserler, bu doğrultuda kendileriyle ortak yaşam tarzlarına sahip bireylerle kültürel bir örüntü oluştururlar. Özetlemek gerekirse, insanlık hâlihazırda zaten ortak bir görünüm sergilememektedir. Dolayısı ile insana ilişkin bilimler ve uygulamalar kapsamında kültürel çeşitliliğin göz ardı edilmesi insan doğasının göz ardı edilmesiyle eşdeğer nitelik taşımaktadır.

Sinagatullin (2003), kültürel çeşitliliğin sürekli değiştiğini ve yaygınlaştığını dile getirmektedir. Farklı kültürel geçmişlere sahip insanların evlilik kurmalarıyla çok sayıda ailenin günden güne çokkültürlü yapıya büründükleri görülmektedir. Ulaşım teknolojilerindeki ilerlemeler ve ülkelerde uygulanan göç politikalarındaki esneklik neticesinde hareketliliklerde artış meydana gelmiş, bunun sonucunda kültürel çeşitliliği fazla olan ülkeler, şehirler hatta sokaklar oluşmaya başlamıştır. Çeşitliliklerde meydana gelen bu artışın eğitim üzerinde de oldukça büyük etkileri olmuş, eğitimci bireyleri çokkültürlü stratejilerin tasarlanması ve uygulamalarda yeni fikirlerin ortaya koyulması noktasında zorlamaya başlamıştır (Sinagatullin, 2003). Bunun sonucu olarak, çokkültürlülük, çokkültürlü eğitim, kültürel farklılıklar ya da kültürel değerlere duyarlı eğitim biçiminde kültürel çeşitlilik ekseninde ortaya çıktığı görülen çok sayıda kavramın, günümüzde eğitim bilimleri sahasının mühim çalışma konuları durumuna geldiği göze çarpmaktadır.

Eğitim bilimlerine yönelik literatürde oldukça sık bir şekilde karşılaşılmaya başlayan kavramlar arasında çokkültürlülük yer almaktadır. Kavramın isminden de anlaşılacağı gibi çokkültürlülük, farklı kültürler veya farklı kültürel özelliklerin bir arada bulunmasına karşılık gelmektedir. Bu kavram, aynı coğrafya üzerinde yaşamakta olan

cinsiyet, yaş, engellilik, toplumsal sınıf, din, dil, ırk, cinsel yönelim, etnik kimlik şeklindeki kültürel farklılıkları ihtiva eden ve söz konusu farklılıkların kabul edilmesine tanınmalarına dayanan oldukça kapsamlı bir kavram şeklinde ifade edilmektedir (APA, 2002). Banks (2008) çokkültürlülüğü; yaş, cinsel eğilimler, engellilik halleri, sosyal sınıflar, etnik kökenler, dinler, diller ve kültürel farklılıkların bir arada yaşanması olarak tanımlamaktadır. Kültürel farklılıktan bahsedildiğinde bu kavram içerisinde dinsel, dil, etnik kökenler, cinsiyet türleri, yaş, engellilik durumları, mezhep, cinsel eğilimlerle beraber çok sayıda kimlik ve kişilik özelliğinin yer aldığı gözlenmektedir (Polat ve Kılıç, 2013). Bu bağlamda, tek bir bireyin de çokkültürlü olabildiği ifade edilebilir. Özellikle farklı kültürlere mensup olan ebeveynlerin çocuklarının bu kapsamda ele alınabileceği söylenebilir. Diğer taraftan, çokkültürlülük, farklı kültür özelliklerine sahip olan insanların bir araya gelerek oluşturmuş oldukları gruplar ya da buna benzer niteliğe sahip bağlamlara ait özellikler olarak da tanımlanması mümkündür. “Çokkültürlü sınıflar” kavramının bu tanımlamaya bir örnek olarak verilmesi yanlış olmayacaktır.

Çokkültürlülük kavramının akademik araştırmalarda konu olmaya başlamasının 20. yüzyılın ilk bölümlerine rastladığı ifade edilmektedir (Banks, 1996; Sleeter, 2005). Bunun yanı sıra, çokkültürlülük kavramının literatürde 1970’li yıllardan itibaren ağırlıklı olarak yer aldığı, bilim dünyası açısından yeni bir kavram niteliğine sahip olduğu söylenebilir (Başbay ve Bektaş, 2009). Buna karşın çokkültürlülüğe bir kavram olarak değil, bir durum olarak bakıldığında, bu olgunun tarih boyunca var olduğu hatta insanlık tarihi kadar eski nitelik barındırdığı rahatlıkla ifade edilebilir. Tarihteki hiçbir dönemde kültürlerin birbirleri ile ilişkisiz kalmadıkları ve tam olarak içlerine kapalı olmadıkları görülmektedir (Çelik, 2008). Toplumsal yapılar, ticari faaliyetler, anlaşmalar, savaş ve barışa yönelik uygulamalar gibi olumlu ya da olumsuz sebeplerden dolayı sürekli birbirleriyle ilişkiler kurmuşlardır. İnsanlığın var olduğu günden bu yana devletler ve imparatorlukların farklı ulus ve etnik kökenleri aynı çatı altında toplamış olmalarından dolayı çokkültürlü yapılar içerdikleri görülmektedir. Mevcut sosyal yapılarıdaki kültürel çeşitliliklerden doğan çokkültürlülük, kültürel çoğulculuk kavramını esas almak ve toplumsal yapılarıdaki farklı kültürel kimlik ve özelliklerin kabul görmesi yoluyla demokratik toplumların oluşturulması idealine sahiptir (Banks, 2010; Başbay ve Bektaş, 2009; Yalçın, 2002).

Eğitim toplumlarda birlik beraberliğin sağlanabilmesinde, toplumsal yaşamın düzenlenmesinde ve toplumun bireyelerinin kişisel ve mesleki gelişimlerinin sağlanarak katkı verebilen bireyeler olmasında en önemli role sahip unsurdur. Yukarıda da ifade

edildiği gibi toplumların yapıları ve dönemin şartlarındaki değişimler eğitim süreçlerinin de değişmesine yol açmaktadır.

2.2. Türkiye’de Çok Kültürlülük

Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı Devleti’ne ait miras üzerine kurulmuş, bu kuruluşla beraber Osmanlı Devleti bünyesinde bulunan farklı dil, kültür ve etnik kökene sahip bireyleri de bünyesinde bulundurmaya devam etmiş bir yapıdır. Bundan dolayı Türkiye Cumhuriyeti, içerisinde çokkültürlü bir yapı barındırmaktadır. Farklı uluslara, inançlara ve kültüre sahip milyonlarca insanın yüzyıllar boyu barış ve dayanışma içerisinde yaşam sürdürmüş olduğu Anadolu’da, yeni kurulan düzende bu yapının devam etmesi, hoşgörü dokusunun bozulmaması için hem devlet yapısında hem de eğitim faaliyetlerinde pek çok çalışma ve düzenlemenin yapıldığı görülmektedir. Öncelikle anayasa olmak kaydıyla dönemin kavramlarında ve anlayışında bu çabanın yoğunca yer aldığı görülebilmektedir. Milliyetçilik anlayışının dahi etnik anlayışı içermeyecek şekilde ülkü, anlayış ve hissetme/aidiyet temelinde konumlandırıldığı dikkat çekmektedir (Çelik, 2008).

Türkiye’ de zaman içerisinde demokratikleşme anlamında ilerlemeler görülmüş, daha önceki reflekse dayalı tutum ve uygulamaların yerini akılcı politikalar almıştır. Türkiye’ de, oldukça fazla etnik köken ve kültür bulunmaktadır. Bu etkin kökenler içerisinde sayı olarak fazla olmaları nedeniyle Kürtler’ in ve mezhep olarak da Aleviler, Hanefiler ve Şafiler ’in öne çıktıklarını söylemek mümkündür. Bununla beraber inançlar, etnik kökenler ve kültürlerdeki bu çeşitlilikler ülkeye önemli bir kültürel zenginlik katarken, bu çeşitliliklere yönelik belli dönemlerde ayrılıkçılık ve ayrımcılık içeren söylem ve eylemlerden dolayı devlet tarafından tedbir alınmak zorunda kaldığı da görülmektedir. Türkiye’nin Avrupa Birliği üyeliği sürecinde son derece önemli atılımlar göstererek ilerleme kaydettiği görülse de, hala demokratikleşme anlamında arzu edilen çizgide bulunduğunu dile getirmek pek de mümkün değildir. Söz konusu üyelik sürecinde çokkültürlülük doğrultusunda önemli çalışmalar yürütülmüştür (Çelik, 2008). Ekim 2004’te yayınlanan “Azınlık Hakları ve Kültürel Haklar Çalışma Grubu” raporu kapsamında Avrupa Birliği’nin, Türkiye Cumhuriyeti’nden kültürel açıdan farklılığı bulunan tüm vatandaşlara eşit muamele edilmesini istediği göze çarpmaktadır. Yine bu rapor kapsamında Türkiye Cumhuriyeti’nde üst kimlik olarak “Türk” yerine “Türkiyeli” üst kimliğinin kullanılmasına yönelik ibarelerin bulunduğu da ifade edilmektedir (Azınlık Hakları ve Kültürel Haklar Çalışma Grubu Raporu, 2004).

Son dönemlerde Türkiye’de çokkültürlülük kavramına ilişkin çalışmalarda artış olduğu, bu kavramın farklı değişkenler ile olan ilişkilerinin yoğun bir şekilde incelendiği gözlenmektedir. Bu bağlamda Özer Koçak (2020) tarafından konuya yönelik bir yüksek lisans tezinin hazırlandığı göze çarpmaktadır. Bu çalışmaya Nevşehir Hacı Bayram Veli Üniversitesi bünyesinde öğrenim görmekte olan 140 Sosyal Bilgiler öğretmeni adayının katılımı sağlanmıştır. Çalışmanın neticesinde; katılımcıların kültürel zekâ seviyeleriyle çokkültürlü eğitim uygulamalarına ilişkin tutumlarının arasında anlamlı farklılıkların bulunduğu ancak bu ilişkinin yeterince güçlü olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bir diğer sonucuna göre çokkültürlü eğitime yönelik tutumların cinsiyet türleri, sınıf seviyeleri, ekonomik durumlar, kültürel zekâ puanları ve ebeveynlerin meslekleri doğrultusunda farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Polat ve Kılıç (2013) tarafından konuya yönelik olarak yapılan çalışma kapsamında öğretmenlerin çokkültürlü eğitime dair bilgi seviyeleriyle çokkültürlü eğitim uygulamalarını sınıflarda uygulama yeterliklerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın neticesinde katılımcıların bilgi seviyeleri ve söz konusu uygulamaları uygulamaya yönelik yeterliklerinin istenen seviyede olmadığı gözlenmiştir. Çokkültürlülüğe yönelik öğretmen eğitimlerinde de oldukça eksiklik gözlemlendiği de ifade edilmiştir.

2.3. Çokkültürlü Eğitim

Çokkültürlü eğitimin; en genel ifadeyle sınıflarda yer alan öğrencilerin dinleri, dilleri, ırkları, cinsiyetleri, yaşları, sosyal sınıfları ve ekonomik düzeyleri gibi farklılıklarına bakılmaksızın eğitim faaliyetlerinden eşit bir şekilde yararlanabilmelerine olanak sağlayan eğitsel yenilik olarak tanımlaması yapılmaktadır (Banks, 2010; Bennett, 2011; Nieto ve Bode, 2013). Gonzalez (2011, s.980) de aynı şekilde çokkültürlü eğitimi “sosyal grupların tamamından (ırk, etnik köken, ekonomik düzey, beceri ve cinsel yönelim vb.) gelen öğrencilerin kaliteli eğitimden, başarı ve sosyal hareketlilik deneyimlerinden faydalanmalarını sağlayan eğitim reformu” şeklinde ifade etmektedir. Bunun yanı sıra çokkültürlü eğitimin, bütün öğrencilerin sosyal, kişisel, entelektüel gelişimlerinin, demokratik değerlerinin, inançlarının ve kültürel çoğulculuğun temele alındığı bir eğitim anlayışı olarak da tanımlanması mümkündür (Bennett, 2001).

Çokkültürlü eğitim 1960’lı yılların son bölümünde ABD’de gerçekleştirilmiş olan Sivil Haklar Hareketi’nden doğmuştur (Sleeter, 2005). Çokkültürlü eğitime yönelik ilk çalışmaların Forbes (1969), Heath, Roy ve Mack (1970) ile Parker (1970) gibi

araştırmacılar tarafından başlatıldığı; sonrasında Banks (1972; 1996; 2006; 2013), Bennett (2001; 2011), Smith (2003) ve Sleeter (2005; 2008) isimli araştırmacıların vermiş oldukları katkılarla büyüdüğü ifade edilebilir. 21. yüzyıldaysa bu konunun başta Amerika, Avrupa ve Avustralya kıtalarında olmak suretiyle hemen hemen dünyanın tamamında üzerine düşünülen, araştırılan ve merak uyandıran bir yapıya dönüştüğü gözlemlenmektedir.

Çokkültürlü eğitime ilişkin üç temel dayanak Sinagatullin (2003) tarafından insan hakları, demokrasi ve özgürlük olarak öne sürülmüştür. Çokkültürlü eğitim tüm insanlar adına daha fazla adalet, özgürlük ve eşitlik sunan, insanların kimliklerini ve kişilik özelliklerini açık bir şekilde ortaya koyabilecekleri, grupların tamamına ne dayanakla olursa olsun farklılıkları göz önünde bulundurulmadan eşit seviyede eğitimden faydalanabilmelerini hedeflemekte olan felsefi bir akım ve eğitsel bir hareket olarak kabul edilmektedir (Banks, 2009). Literatürdeki tanımlamaların geneli göz önünde bulundurulduğunda çokkültürlü eğitimin bir kavram, bir eğitim hareketi ve eğitsel bir süreç olarak tanımlanması mümkün olmaktadır.

Çokkültürlü eğitim bir fikir ya da kavram, bir eğitsel hareket ve bir süreç şeklinde ele alınabilecek çok boyutlu bir yapı (Banks, 2006; Banks, 2010; Bennett, 2011) arz etmektedir. Çokkültürlü eğitime ilişkin bu üç temel boyut Banks (2006; 2010) tarafından şu şekilde izah edilmektedir:

- *Bir fikir veya kavram olarak çokkültürlü eğitim:* Çokkültürlü eğitim, tüm öğrencilerin ırk, etnik köken, sosyal sınıf ya da cinsiyet fark etmeksizin eşit eğitimden yararlanabilmelerini savunmakta olan bir yaklaşım olarak tanımlanır. Bunun yanında çokkültürlü eğitim öğrencilerin bahsi geçen özellik ve farklılıklarından ötürü eşit eğitim imkanlarından ne şekilde mahrum bırakıldıklarına da açıklama getirmeye çalışmaktadır.

- *Bir eğitim hareketi olarak çokkültürlü eğitim:* Çokkültürlü eğitim, eğitim kurumlarında yer alan öğrencilerin tamamına eşit öğrenme fırsatları sunulmasını sağlayabilecek reformlar yapılmasını içeren devrimsel/yenilikçi bir harekettir. Bunun yanı sıra, bütün öğrencilerin kendilerini rahat bir şekilde ifade edebilmelerine ve öğrenmelerini geliştirebilmeyi sağlayacak öğretim stratejilerine odaklanmaktadır.

- *Bir süreç olarak çokkültürlü eğitim:* Çokkültürlü eğitim, demokratik ve çoğulculuğu benimsemiş toplumlarda sona ermesi düşünülemeyecek bir süreç niteliği taşımaktadır. Çünkü çokkültürlü eğitimin temel amaçları arasında toplumsal yapıda adaletin, eşitliğin ve özgürlük gibi demokratik ideallerin gerçekleştirilebilmesi yer almaktadır. Buna karşın söz konusu ideallerin tam anlamıyla gerçekleştirilmesi mümkün

değildir. İnsanların bu ideallerin gerçeğe dönüşebilmesi için sürekli çaba sarf etmeleri gerekmektedir.

Banks (2006, 2010) tarafından ifade edildiği gibi bu ideallerin gerçekleştirilmesine yönelik süreçler, sonu olmayan bir maratona benzetilmektedir. Bu doğrultuda söz konusu ideallerin gerçekleştirilmesinde öncü unsurlar arasında yer alan çokkültürlülüğün de sonsuz bir süreç olarak ele alınması yanlış olmayacaktır. Buna göre, çokkültürlü eğitim hem bir fikir ya da kavram, hem bir eğitim reform hareketi, hem de sonsuz bir süreç olarak tanımlanabilir. Tüm bu açıklama ve tanımlamalar doğrultusunda çokkültürlü eğitim, insanların farklılık ve kişisel niteliklerine duyarlılık gösterilecek şekilde öğretim planlarının hazırlanıp uygulanarak bütün öğrencilerin yüksek seviyede başarılı olabilmelerinin; bunun yanı sıra eşitlik, adalet ve demokrasi biçimindeki değerlerle sosyal becerilerinin geliştirilmesinin, hoşgörü ve barışın egemen olduğu huzurlu toplumların oluşturulmasının amaçlandığı eğitim yaklaşımı şeklinde tanımlanabilecektir.

1960 ile 1970'lerin medeni haklar hareketinden doğmuş olan bir okul reformu hareketi olarak kabul edilen çokkültürlü eğitimin, yaratıcı ve etkili biçimde uygulanması halinde öğrencilerin gelecek yüzyıla hazırlanabilecek şekilde okulların dönüştürülme potansiyelleri bulunmaktadır (Banks, 2010). Bu uygulamaların gerçekleştirilebilmesi için öncelikli olarak çokkültürlü eğitime ait temel özelliklerin, varsayımların, temel alınan ilke ve değerlerle amaçların tartışılması yerinde olacaktır.

Türkiye ölçeğinde ele alındığında MEB, hayata geçirdiği kapsayıcı eğitim modeliyle hoşgörülü ve çok kültürlü eğitimi yapılandırmaya çalışmaktadır. Fakat çok kültürlülük azınlıklara eşitlikçi yaklaşımla yaşama ve eğitim hizmetlerinde yaralanma olanaklarının sağlanması biçiminde görülse de azınlıkların kültürel değerleri çoğunluğa ait kültürel değerlerle ilişkisini değerlendirmeye almamasından dolayı kültürlerarasılık kavramı doğmuştur (Nayır ve Sarıdaş, 2020). Bu anlamda kültürlerarası eğitimin o ülkedeki bütün kültürleri dikkate alarak farklılıkları anlayıp bunlara saygılı olma ve insan olmadan kaynaklı değer vermeyi temele alan eğitim olarak görülmektedir (Nayır ve Sarıdaş, 2020).

2.4. İlgili Araştırmalar

Nayır ve Kuru Çetin (2019) araştırmalarında öğretmen adaylarının mülteci yardımlarına ilişkin görüşlerinin cinsiyet ve baba eğitim seviyesine göre farklılık

göstermediği ancak anne eğitim seviyesi ve ailenin yaşadığı bölgeye göre görüşleri arasında fark bulmuştur.

Kurtuluş (2021) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın sonucunda eleştirel çokkültürlü eğitim uygulamasının uygulandığı deney grubunun çokkültürlü yeterlilik, eleştirel düşünme becerisi ve eleştirel düşünme eğilimi ön-test ve son-test sonuçları arasında anlamlı farklılık bulunduğu, kontrol grubundaysa herhangi bir farklılık tespit edilmediği belirtilmiştir. Bu bulgular doğrultusunda, İngilizceye yönelik eğitim alan öğretmen adaylarının eleştirel düşünme beceri ve eğilimi, çokkültürlü yeterlilik ve tutumlarını geliştirebilmek amacıyla İngilizce konuşma, yazma, okuma ve dinleme becerileri dersleri kapsamında içerik bütünleştirme yönteminden yararlanılarak eleştirel çokkültürlü eğitimin gerçekleştirilmesi tavsiye edilmiştir.

Soylu, Kaysılı ve Sever (2020) ortaklığı ile gerçekleştirilmiş olan çalışmanın sonucunda öğretmenlerin, mülteci öğrencilerin göçe bağlı sorunlar, yakınlarını yitirme ve yaşam güvencelerinin olmaması gibi nedenlere bağlı olarak dezavantajı olduklarını düşündükleri tespit edilmiştir. Bunun yanında katılımcı öğretmenlerin mülteci öğrencilerin velileriyle iletişim kurmada ve bu iletişimi sürdürmede zorluk yaşadıkları gözlenmiştir. Öğretmenlerin, mülteci öğrencilere yönelik eğitimler hususunda kültürel kod farklılıkları, dil ve uyum problemleriyle çokkültürlü sınıflar içerisinde faaliyet gösterebilecek yeterliliğe sahip olmamalarından kaynaklanan birtakım zorluklar yaşadıkları saptanmıştır. Bunun yanı sıra öğretmenlerden bazılarının mülteci öğrencilerin bayramlarını ve kültürlerine yönelik özel günlerini sınıflarına taşıdıkları, mülteci çocukların yerli öğrencilerle bağlarını güçlendirmeyi amaçladıkları ve sınıflarında kapsayıcı öğrenme alanları oluşturmaya çalıştıkları görülmüştür. Bu bulgular doğrultusunda araştırmacılar, öğretmen eğitimlerinde kültürün öğrenme üzerinde ne tür etkilerinin bulunduğuna yönelik bilgilere yer verilmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar.

Diker (2019) tarafından yapılmış olan çalışma sonucunda çokkültürlü psiko-eğitim programlarının uygulandığı deney grubu ve kontrol grubunun ÇKDÖ ve ÇEÖ ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Karataş (2018), gerçekleştirdiği çalışma sonucunda öğretmen adaylarına verilmekte olan kültürel değerlere duyarlılık eğitimleriyle ilgili bilgi ve beceri kazandırılması hususunda beklenen seviyede süreçler ve yaşantıların gerçekleşmediğini saptamıştır. Ders içerikleri kapsamında kültürel değerlere duyarlılıkla alakalı konuların oldukça kısıtlı yer aldıkları, öğretim süreçlerinde kültürel değerlere duyarlı pedagoji anlayışının istenen seviyede yürütülmediği, bunun yanında öğretmenlik lisans

programlarında görev yapan akademik personellerin kültürel değerlere duyarlı eğitime yönelik yeterli donanıma sahip olmadıkları saptanmıştır.

Akınlar (2018) tarafından yapılmış olan çalışma neticesinde öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitime yönelik eğitimler almaları gerektiği belirlenmiştir. Araştırmada özellikle Azınlık Lisesi'ndeki çokkültürlü eğitim ve buna yönelik programların eksikliğine vurgu yapılmış, bu içeriklerin yer aldığı ders kitabı ve diğer kaynakların düzenlenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Kanatlı-Öztürk (2018) işbirliği ile yapılan çalışmanın neticesinde öğrencilerin farklılıklara saygı duyma düzeylerinin düşük olduğu gözlenmiştir. Bu eksikliklerin giderilebilmesi için çokkültürlü eğitim uygulamaları paralelinde faaliyetler tertip edilerek eylem araştırma süreçleri gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonucu olarak, eylem araştırma süreçlerinde uygulanmış olan faaliyetlerle öğrencilerin farklı kültür unsurlarına ilişkin yeme-içme, giyim, örf, adet, gelenek, görenek, yaşam şekilleri, toplumsal hayat düzenleri, geçim kaynakları biçimindeki alt başlıklarda farkındalık sahibi oldukları tespit edilmiştir. Bununla beraber öğrencilerin farklı etnik kökenden gelen kişilere karşı önyargılı olmaya negatif tutum geliştirdikleri; farklı inançlar hakkında saptanmış olan kavramsal yanılgılar ve negatif düşüncelerini değiştirdikleri, farklı dillere sahip bireylere anlayışla yaklaşmaya başladıkları ve bu kapsamdaki öğrencilerin ne tür zorluklar yaşayabildiklerine ilişkin farkındalık geliştirdikleri gözlenmiştir. Araştırmadaki bir başka bulguya göre, katılımcı öğrencilerin engelli kişilerin toplum içerisinde karşı karşıya kaldıkları problemleri anladıkları, toplum ve çevrenin etkisiyle kadınların maruz kaldıkları olumsuzluklara ilişkin farkındalıklarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kervan (2017) aracılığıyla yürütülmüş olan çalışmada öğretmen bireylerin çokkültürlü eğitim konusundaki tutum seviyelerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada öğretmenlerin, öğrenmenin sarf edilen çaba doğrultusunda gerçekleşebileceğine yönelik epistemolojik inançları ve öğrenci merkezli eğitim yaklaşımları yüksek ortalamalarda oluşmuşlardır. Çokkültürlü eğitim hususundaki tutumlar, epistemolojik inançlar ve eğitim yaklaşımlarında cinsiyetin, etnik kökenlerin ve yaş değişkeninin oldukça etkili unsurlar olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin görevli oldukları okul kademeleri doğrultusunda tutum düzeylerinde, epistemolojik inançları ve eğitim yaklaşımlarında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir.

Aslan'ın (2017) gerçekleştirmiş olduğu çalışma neticesinde öğrencilerin cinsiyetleri, etnik kimlikleri ve inançları bağlamında hoşgörü unsurunu genel olarak yardımseverlik şeklinde algıladıkları tespit edilmiştir. Kadın öğrenci velilerinin

birçoğunun hoşgörüyü karşıda bulunan insanları oldukları gibi kabul etme şeklinde; erkek öğrenci velilerin genelininse hoşgörüyü insanlarla iyi geçinmek şeklinde algıladıkları saptanmıştır. Çalışma grubundaki katılımcılara eleştirel düşünme becerisi ile hoşgörü dereceli puanlama anahtarları uygulanmış, hoşgörü tutum ölçeği ön-test ve son-test ortalamaları arasında son testin lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda kız öğrenciler hoşgörü unsurunu anlayışlı olmak şeklinde, erkek öğrencilerse daha fazla iyilik yapmak şeklinde algıladıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin çoğunluğu, uygulanmış olan etkinliklerin sayesinde yeni bilgiler edindiklerini, çalışma sürecinde en fazla hoşgörü değerini kazandıklarını, bu çalışma sayesinde artık engelli kişilere yardım etme isteğine sahip olduklarını, kadına şiddet konulu drama etkinliğini çok hoşlanarak yaptıklarını beyan etmişlerdir. Ayrıca katılımcılar bu araştırmanın sayesinde gündelik yaşamlarında farklı kültür özelliklerine sahip bireylere saygıyla yaklaşacaklarını, bu bireylere hoşgörülü olacaklarını belirtmişlerdir. Araştırmada yer alan öğrenci velilerinin önemli bir çoğunluğu, uygulanmış olan etkinliklerle öğrencilerdeki farkındalık düzeyinin arttığını, daha hoşgörülü olduklarını ve farklı kültürel özellikler barındıran bireylere yardımcı olmaya başladıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmalarda genellikle çokkültürlü eğitimle ilgili öğrenci, öğretmen adayı ve öğretmenlerin görüşleri araştırılmıştır. Romanlarla ilgili çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu araştırmada veliler yer almış, Türk ve Roman velilerin çokkültürlü eğitime ilişkin görüşleri araştırılmıştır. Bu çalışma bu yönüyle diğer araştırmalardan farklı, özgün ve önemlidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

Araştırmaya ilişkin araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesi başlıkları altında gerekli açıklamalar bu bölümde verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji; bireylerin bir fenomen ya da kavrama ilişkin anlayış, duygu, bakış açısı ve algılarını dile getirmelerine imkan veren ve var olan fenomenle ilgili tecrübelerini tanımlamada kullandıkları nitel araştırma yöntemi olarak ifade edilmektedir (Wilson, 2015, s.38). Yine fenomenoloji günlük karşılaşılan fakat anlamını tam bilmediğimiz olguları araştırmada kullanılan nitel bir yöntem olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 69). Fenomenoloji; bireylerin ortak tecrübelerinden hareketle kuram oluşturma çalışmaları olarak görülebilir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 Eğitim yılında Denizli ili Honaz ilçesi Kocabaş Mahallesi'ndeki 2 İlkokulda çocuğu öğrenim gören veliler oluşmaktadır. Araştırmada çalışma grubu olarak 29 veliye "Maksimum Çeşitlilik örnekleme" yöntemiyle ulaşılmıştır. Böylelikle veri toplarken Türk ve Roman olarak yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, gelir düzeyi ve çocuk sayısı bakımından da farklı velilere ulaşılmıştır.

Araştırmanın katılımcı Türk ve Roman velilerin kişisel özellikleri dağılımları Tablo 3.1'de verilmiştir.

Tablo 3.1. *Katılımcıların Kişisel Özellikleri*

Katılımcı türü	Yaş	Cinsiyet	Eğitim Düzeyi	Gelir düzeyi	Çocuk Sayısı
VT1	38	Kadın	Lise	Orta	3
VT2	38	Erkek	Ortaokul	Orta	3
VT3	40	Erkek	Ortaokul	Orta	2
VT4	38	Erkek	Lise	Orta	2
VT5	41	Erkek	Lise	Orta	2

(Devamı arkada)

Tablo 3.1. *Katılımcı Kişisel Özellikleri (Devamı)*

Katılımcı türü	Yaş	Cinsiyet	Eğitim Düzeyi	Gelir düzeyi	Çocuk Sayısı
VT6	42	Kadın	Lise	Orta	3
VT7	40	Kadın	İlkokul	Orta	4
VT8	49	Erkek	İlkokul	Orta	4
VT9	36	Erkek	Lise	Orta	2
VT10	41	Kadın	Ortaokul	Orta	3
VT11	31	Kadın	Ortaokul	Düşük	4
VT12	39	Erkek	Üniversite	Orta	2
VT13	38	Kadın	Lise	Orta	2
VT14	39	Erkek	Lise	Orta	2
VR1	43	Erkek	İlkokul	Düşük	3
VR2	33	Kadın	İlkokul	Düşük	4
VR3	40	Erkek	Ortaokul	Düşük	3
VR4	43	Erkek	İlkokul	Düşük	4
VR5	38	Erkek	İlkokul	Düşük	2
VR6	31	Erkek	İlkokul	Düşük	4
VR7	30	Kadın	İlkokul	Düşük	1
VR8	40	Erkek	İlkokul	Düşük	3
VR9	31	Kadın	İlkokul	Düşük	2
VR10	34	Erkek	İlkokul	Düşük	3
VR11	38	Erkek	Ortaokul	Düşük	2
VR12	41	Erkek	İlkokul	Düşük	2
VR13	33	Kadın	İlkokul	Düşük	3
VR14	32	Kadın	İlkokul	Düşük	3
VR15	41	Erkek	İlkokul	Orta	4

Tablo 3.1’de velilerin dağılımları yer almaktadır. Katılımcıların 14’ü Türk ve 15’i Roman velilerden oluşmaktadır. Velilerin yaş olarak 30 ile 49 yaşları arasında dağılım gösterdiği ve 21 velinin 40 yaş ve altında yer aldığı görülürken 8 veli 41 ve üzeri yaş grubunda yer almaktadır. Katılımcı velilerin 18’i erkek 11’i kadınlardan oluşmaktadır. Velilerin 15’i İlkokul, 6’sı ortaokul, 7’si lise, 1’i de üniversite mezunudur. Velilerin 15’i gelir düzeyini düşük olarak belirtirken 14’ü orta düzey olarak belirtmiştir. Çocuk sayısı 1 ile 4 arasında farklılık göstermekle birlikte 1 çocuğu olan 1 veli, 2 çocuğu olan 11 veli, 3 çocuğu olan 10 veli ve 4 çocuğu olan 7 veli bulunmaktadır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmacı tarafından hazırlanan veri toplama aracı iki kısımdan oluşmaktadır. Görüşme formunun ilk kısmında velilerin genel bilgilerini içeren “a)Yaş, b)Cinsiyet, c)Eğitim düzeyi, d)Çocuk sayısı, e)Gelir düzeyi” ile ilgili 5 soru bulunmaktadır.

İkinci bölümde “Görüşme Formu” yer almaktadır. Veri toplama aracı uzman görüş alınarak ve literatür taranarak oluşturulmuştur. Ayrıca bölgede çalışan öğretmen ve yöneticilerin görüşleri alınarak sorulara ekleme ve çıkarmalar ile düzeltmeler yapılmıştır. 2 Türk ve 2 Roman veliye pilot uygulama yapılarak sorular test edilmiştir. Yönetici, öğretmen ile Türk ve Roman velilerden elde edilen dönütlere göre görüşme soruları güncellenerek son hali verilmiştir.

3.4. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Pilot çalışmada ikişer Türk ve Roman velilere görüşme soruları kullanılarak görüşme yapılmış ve 1 hafta sonra tekrar görüşme yapılmıştır. Velilerin görüşme sorularına verdikleri cevapların aynı olduğu ve cevapların tutarlı olduğu görülmüştür. Velilerin verdikleri cevapların inandırıcılık düzeyi sorular farklı şekillerde de sorularak desteklenmiştir. Ayrıca katılımcılara “.....bunu mu demek istiyorsun?” gibi sorular sorularak verdiği cevabı onaylayıp onaylamadığı test edilmiş ve görüşmede alınan notlar test edilmiştir. Türk ve Roman velilerle görüşmelerde doğal gözlem şeklindeki incelemelerde velilerin görüşlerini rahatça aktarabildikleri ve görüşmede verdikleri cevapları savundukları, görülerinin tutarlı ve kendilerince onaylı olduğu görülmüştür. Veliler görüşlerinin hem arkasında durmakta hem de onaylamaktadırlar.

Arastaman, Öztürk Fidan ve Fidan’ın (2018) çalışmalarında belirttiği gibi nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirlik çok önemlidir. Bu çalışmada güvenirlik, onaylanabilirlik ve inandırıcılık kriterlerini karşılama durumuna bakılmıştır. Verilen cevapların güvenilir olduğu ve farklı sorular sorulması halinde de aynı cevapların alındığı görülmüştür. Verilen cevaplar katılımcıya “..... bunu mu demek istiyorsunuz?” ya da “..... şunu mu kastediyorsunuz?” gibi sorularla onaylatılmıştır. Katılımcıların verdiği cevaplar inandırıcıdır ve farklı katılımcıların da benzer cevaplar vermesi bunu teyit etmektedir. Güvenirlik ile ilgili olarak farklı araştırmacı tarafından yapılan görüşmede de aynı sorulara benzer cevaplar verilmiştir. Bu durum araştırma verilerinin güvenirlik düzeyinin yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Bunun yanında araştırmacı tarafından katılımcının verdiği cevaplar yüzüne okunarak teyit edilmiş, onaylatılmıştır. Araştırmada

kullanılan verilerin güvenilirlik, onaylanabilirlik ve inandırıcılık kriterlerini karşıladığı, verilerin geçerlik ve güvenilirlik düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür.

3.5. Verilerin Toplanması

Araştırma için izin başvuruları yapıp izinler alındıktan sonra danışman ve araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formu yeterli sayıda çoğaltılarak veri toplanacak okullara gidilmiştir. Okulun ikinci haftasında okula gelen velilerle görüşülmüştür. Görüşmelerde istekli olan, gönüllü olarak araştırmaya katkı sağlamak isteyen velilerle görüşme yapılmıştır. Görüşme yaklaşık 15-20 dakika sürmüştür. Velilerden izin verenlerin ses kayıtları alınmıştır.

3.6. Verilerin Analizi

Veri analizlerinde ise elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Verilerin analiz ve çözümlenmesinde, Corbin ve Strauss (1990) çalışmalarında belirttikleri 4 aşamalı yöntem izlenmiştir.

1. “Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma”
2. “Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi”
3. “Bulguların tanımlanması”
4. “Bulguların yorumlanması”

Roman veliler ile Türk velilerin düşünce farklılıkları veya benzerliklerini görebilmek için çözümlenmelerde, Roman veliler VR1, VR2, VR3 şeklinde; Türk veliler ise VT1, VT2, VT3 şeklinde kodlanmıştır. Araştırmada katılımcıların kişisel bilgileri, öğrencilerinin kayıtlı olduğu okulları, ad ve soyadları, araştırma etiği ve kişisel verilerin güvenliği yasası gereğince paylaşılmamıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde verilerin analiziyle ulaşılan bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin olarak farklılıklara saygı duyulmasına yönelik veli görüşleri Tablo 4.1’de temalar şeklinde verilmiştir.

Tablo 4.1. *Farklılıklara Saygı Duyulmasına Yönelik Veli Görüşleri*

Tema	f
Farklılıklara saygı duyulmalı	22 (VT2, VT3, VT5, VT6, VT7, VT8, VT9, VT10, VT12, VT13, VT14, VR3, VR4, VR5, VR6, VR7, VR8, VR9, VR10, VR11, VR12, VR13)
Saygı duyulmuyor	6 (VT1, VT11, VR1, VR2, VR14, VR15)
Azınlık Çoğunluğa uymalı	1 (VT4)

Tablo 4.1’de görüldüğü gibi farklılıklara saygı duyulmasına yönelik veli görüşleri “*Farklılıklara saygı duyulmalı*”, “*Saygı duyulmuyor*” ve “*Azınlık Çoğunluğa uymalı*” olmak üzere üç tema altında toplanmıştır.

Farklılıklara saygı duyulmalı teması altında herkesin insan olduğu için saygılı olunması, farklılıkların benimsenmesi, kültür ve geleneklere saygı, herkes eşit gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

Sonuçta herkes insan. Irk ve kültürleri ile değil insanlığıyla karşılanması gerekir. (VT2)

Her toplumun kendine göre örf, adet, gelenek ve görenekleri vardır. Toplumda farklılıklara saygı duyulması gerekir. (VT7)

Bence saygı duyulmalı çünkü onlar da benim kültürüme saygı duymalıdır. Zorlamak iyi olmaz benim kültürüme. O taraftan bakıldığında o da kendi kültürünü savunabilir. (VT8)

Farklılıklar toplumun gelişmesine yol açar. Bunun içindir ki toplum içindeki bireylerin birbirine saygılı olması gerekir. (VT12)

Her ırkın kültürüne saygı göstermeliyiz. Farklı kültürdeki kişilerin yaşamlarından bazen bir şeyler öğrenebiliriz. (VT13)

Farklılıklara saygı duyulmalı, dikkatli davranmaya özen gösterilmeli diye düşünüyorum. (VT14)

Farklılıklara saygı duyulmuyor teması altında; kendilerine karşı saygısız oldukları, kimsenin başkalarının yerine geçemeyeceği, önyargılı tutum ve davranışların sergilendiği, dışlamaların olduğu gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

Bana karşı saygısız olduklarımı düşünüyorum. Özgür bir toplum olduğumuz için herkesin görüşüne saygı duymalıyız. (VT1)

Hiç kimse kendi ırkından başka bir ırka geçmek istemez. Mecburi geçiş yapılmış olabilir. Yaşam şekillerine saygı duymak gerekir. Kendimizi onların yerine koymalıyız. Kabul ve hoşgörü olmayabiliyor. (VT11)

Kocabaş'ta farklı türden insanlar var. Biz Romanlar olarak beraber yaşamaktan mutluyuz ama bize karşı diğer insanlar önyargılı duruyorlar. (VR1)

Biz yaşantımızı kendi değerlerimize göre belirliyoruz. Kültürümüze değer veriyoruz, kimsenin yaşantısına karışmıyoruz. Biz de özgürce yaşayalım istiyoruz. Ama zaman zaman dışlamalar oluyor. (VR2)

Biz herkese saygılıyız ama bize ön yargılı bakan insanlar oluyor. (VR15)

Farklılıklara saygı duyulmasına yönelik olarak azınlık çoğunluğa uymalı teması altında; farklı ırk ve kültürdeki insanların birbirlerine anlayışlı olmaları ancak yaşam şekillerinde de zorlama olmadan azınlık çoğunluğa uymalı şeklinde görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşü aşağıda verilmiştir.

Farklı ırk ve kültürdeki insanların birbirlerine saygılı ve anlayışlı olmaları gerektiğine inanıyorum. Yaşam şekilleri konusunda bir zorlama değil ama buldukları ortamdaki çoğunluk insanların kültür ve yaşayış şekillerine göre hareket etmeleri konusunda düşünceler içerisindeyim. (VT4)

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin olarak farklı kültür, etnik yapı, görüş ve düşünceye sahip kişilerle iletişim kurma ve sürdürmeye yönelik veli görüşleri Tablo 4.2'de temalar şeklinde verilmiştir.

Tablo 4.2. *Farklı Yapılardakilerle İletişim Kurma ve Sürdürmeye Yönelik Veli Görüşleri*

Tema	f
İsteyen	20 (VT2, VT3, VT5, VT6, VT7, VT8, VT9, VT10, VT12, VT13, VT14, VR1, VR3, VR6, VR8, VR9, VR10, VR11, VR13, VR15)
Sınırlı ve şartlı isteyen	4 (VT1, VT4, VR4, VR12)
İstemeyen	5 (VT11, VR2, VR5, VR7, VR14)

Tablo 4.2'de görüldüğü gibi farklı yapılardakilerle iletişim kurma ve sürdürmeye yönelik veli görüşleri “İsteyen”, “Sınırlı ve şartlı isteyen” ve “İstemeyen” olmak üzere üç tema altında toplanmıştır.

Farklı yapılardakilerle iletişim kurma ve sürdürmeye yönelik olarak isteyen teması altında örfünü adetini tanıma, tanışma, diyalog, empati ve sempati ile yaklaşma gibi sebeplerle tanışmak isterim gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

İsterdim. Onların örf ve adetlerini tanımak ve bilmek. (VT2)

Farklı kültürlerin gelenek ve göreneklerini, yemeklerini, dillerini bilmek kendimize de farklılık olur. Başka kültürleri de öğrenmemizi sağlar. (VT7)

Evet, farklı kültürleri de tanımak güzel olsa gerek. Tabii ki de onlarla tanışmak ve diyalog kurmak isterdim. Tıpkı 23 Nisan'da farklı ülkelerin çocuklarının Türkiye'ye gelip bizim kültürümüzü tanıdığı gibi. (VT8)

Her kültürün, her etnik yapının değişik yapıları vardır. Biz bu farklı durumları içimizde özümseyerek uygun olanları davranışlarımızda kullanarak daha iyi bir toplum haline gelebiliriz. (VT12)

Farklı kültürdeki kişilerle tanışmak ve onların hayatlarını öğrenmek isterim. Hayatımda daima olmalarını isterim. (VT13)

Birçok komşum ve arkadaşım var farklı ırk ve kültürden. Hepsinden öğrendiğim yeni şeyler var. Devam etmeyi isterim. (VT14)

Karşılıklı anlayış içinde olunmalı. Herkesin yaşayışına saygı gösterilmeli. Bizim de düşüncelerimiz dikkate alınmalı. Bir araya gelebilmemiz için etkinlik düzenlenmeli. (VR1)

Farklı yapılardakilerle iletişim kurma ve sürdürmeye yönelik olarak sınırlı ve şartlı isteyen teması altında fazla içli dışlı olmama, karşılıklı saygı olursa iletişim kurarım gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

İrk ve kültür farklılıklarına göre değişir.(VT1)

İllaki iletişim kurulması gerektiğine inanıyorum. Ama sadece merhaba, nasılsın gibi. Daha ilerisinin fazla olduğuna inanan birisiyim. Çok fazla içli dışlı olduğunda aile düzenimiz ve toplumsal yapımızın bozulacağını düşünüyorum.(VT4)

Onlar bana saygı duyarsa ben de onlara saygı duyarım.(VR4)

Benim kültürüme, yaşayış biçimime saygı duyana ben de saygı duyarım.(VR12)

Farklı yapılardakilerle iletişim kurma ve sürdürmeye yönelik olarak istemeyen teması altında mesafeli olmanın iyi olduğu, kendi akraba ve dostlarının yeterli olduğu, dışarıdan başkalarına gerek olmadığı gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

Sürekli diyalog kurmak çok iyi olmayabilir. Mesafeli olmak iyidir.(VT11)

Çok fazla çevrem olsun istemem. İnsanlar Kendi akraba dostuyla oturup kalker. Kafamızın uymadığı insanlarla görüşmeyiz. (VR2)

Farklı kültürdeki insanlarla konuşmaya gerek yok. Kendi çevremdeki insanlarla anlaşmak daha önemli. (VR5)

Farklı kültürle anlaşmam. Görüşmek istemem. (VR7)

Bizim mahallede herkes iyi anlaşılıyor. Diğer mahalleye gitmeye gerek kalmıyor. (VR14)

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin olarak farklılıkları anlamada empati yeterliğine yönelik veli görüşleri Tablo 4.3'te temalar şeklinde verilmiştir.

Tablo 4.3. Farklılıkları Anlamada Empati Yeterliğine Yönelik Veli Görüşleri

Tema	f
Düşük	18 (VT1, VT2, VT3, VT6, VT8, VT10, VT11, VR4, VR5, VR6, VR7, VR8, VR10, VR11, VR12, VR13, VR14, VR15)
Geliştirilmeli	6 (VT5, VT7, VT13, VT14, VR1, VR3)
Yeterli	5 (VT4, VT9, VT12, VR2, VR9)

Tablo 4.3'te görüldüğü gibi velilerin farklılıkları anlamada empati yeterliğine yönelik veli görüşleri “Düşük”, “Geliştirilmeli” ve “Yeterli” olmak üzere üç tema altında toplanmıştır.

Velilerin farklılıkları anlamada empati yeterliğine ilişkin görüşleri düşük teması altında bu konuda yeterli olmadıkları, önyargılı davrandıkları, anlayış göstermedikleri, bencil davrandıkları gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

İnsanların empati hakkında yeteri kadar bilgiye sahip olduğunu düşünmüyorum.(VT1)

Kimse kimseyi kendinin yerine koymuyor. Anlayışlı davranmıyor. (VT3)

Şahsen ben koyabiliyorum ama genel anlamda maalesef empati kurulamıyor. Bence gemisini yüzdüren kaptandır misali oluyor. (VT8)

Çoğu insan kendini başkasının yerine koymuyor. Aslında biraz düşünüp kendimizi onların yerine koymalıyız. Onlar nasıl yaşam mücadelesi veriyor görmeliyiz. (VT11)

Bazen insanlar bana nereli olduğumu soruyor. Ben de kendimi tanıınca şöyle bir bakışları değişiyor. Fark ediyorum. (VR6)

Velilerin farklılıkları anlamada empati yeterliğine ilişkin görüşleri geliştirilmeli teması altında bazen yapabildikleri, kültüre göre farklılıklar olduğu, empati yeteneğini daha sık kullanmaları gerektiği, bu yeteneği arttırmak gerektiği, geliştirilmesi gerektiği gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

Devamlı değil ama bazen.(VT5)

Bizim toplumda bazı şeylere farklı bakılırken, başka ülkelerde daha özgürce karşılıyor. Bazen doğru bazen yanlış. Her kültüre göre farklılık var.(VT7)

Bence bunu yapamadıkları için empati yetenekleri kısıtlı kalıyor. Empati yapmak her olayda da işe yarıyor. Bence insanlar empati yeteneğini daha sık kullanmalılar. O zaman karşımızdaki kişilere daha rahat yardımcı oluruz.(VT13)

İnsanlar bazen bencil davranabiliyor. Karşıdakine anlayış göstermek şart.(VT14)

Roman olmayı, Alevi olmayı ya da başka mezhepleri kimse seçmiyor. Doğuştan gelen bir şey. İnsanlar farklı birini görünce bize ters bakıyor. İlerlememiz lazım. Aynı şey herkesin başına gelebilirdi. Kendilerini bizim yerimize koyup düşünmeleri gerekir. Daha çok yolumuz var bu konuda(VR1)

Velilerin farklılıkları anlamada empati yeterliğine ilişkin görüşleri yeterli teması altında yeteri kadar sergiledikleri, saygı, anlayış ve uyumla bunun yapılabildiği gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

Bence empati kurulabiliyor ki milyonlarca Suriyeli içimizde barınarak iş sahibi, ev sahibi olabiliyor. Hatta aile kurmasına bile izin veriliyor.(VT4)

Düşüncelere saygı duymak gerekli. Bizde de fazlasıyla var.(VT9)

Empati kendini karşıdakinin yerine duygu ve düşüncelerle koyabilme sanattır. Bunun için empati kurma becerimiz ne kadar artarsa toplum ve bireyler o kadar gelişir. Toplum olarak gayet iyiyiz bu konuda. (VT12)

Başkalarını da anlıyorum, onlar da hayatını döndürmeye çalışıyor. Herkes anlayışlı uyumlu olursa sıkıntı kalmaz.(VR2)

Birbirini anlamak için kendini onun yerine koymak gerekir. Yeteri kadar koyduğumu düşünüyorum.(VR9)

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemine ilişkin olarak çokkültürlü eğitimin faydalarına yönelik veli görüşleri Tablo 4.4'te temalar şeklinde verilmiştir.

Tablo 4.4. *Çokkültürlü Eğitimin Faydalarına Yönelik Veli Görüşleri*

Tema	<i>f</i>
Birlik beraberliği arttırır	4 (VT1, VT2, VR1, VR9)
Gelişimi arttırır	17 (VT3, VT5, VT6, VT7, VT8, VT9, VT10, VT12, VT13, VT14, VR4, VR6, VR10, VR11, VR12, VR13, VR15)
Temkinli olmalı	2 (VT11, VR2)
Faydası olmaz	6 (VT4, VR3, VR5, VR7, VR8, VR14)

Tablo 4.4'te görüldüğü gibi velilerin çokkültürlü eğitimin faydalarına yönelik görüşleri “Birlik beraberliği arttırır”, “Gelişimi arttırır”, “Temkinli olmalı” ve “Faydası olmaz” olmak üzere dört tema altında toplanmıştır.

Velilerin farklılıkları anlamada çokkültürlü eğitimin faydalarına yönelik veli görüşleri birlik ve beraberliği arttırır teması altında toplumdaki fikir ayrılıklarının ortadan kalkacağı, birlik beraberliğimizi sağlar, düşmanlıklar olmaz, kaynaşmalar gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

Çok kültürlü eğitim farklı topluluklarla aramızda oluşan fikir ayrılığını biraz olsun ortadan kaldırmamızı sağlar.(VT1)
Birlik beraberliğimizi sağlar.(VT2)
Çocuklar beraber okuyacaklar. Aynı ortamda olunca arkadaş olup ileride birlik olabilirler. Düşmanlık olmaz toplum arasında.(VR1)
Çocuklar birlikte eğitim alırsa hep birlikte kaynaşmalar. Birlikte vakit geçirirler. Daha iyi olur.(VR9)

Velilerin farklılıkları anlamada çokkültürlü eğitimin faydalarına yönelik veli görüşleri gelişimi arttırır teması altında farklı kültürlerin öğrenilmesine katkı sağlayacağı, sosyalleşmeyi arttıracacağı, yararlı olacağı, ileriye taşıyacağı, yeni şeyler öğrenileceği gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

Farklı kültür öğrenmesi açısından katkı sağlar.(VT3)
Çocuk sosyalleşebilir. Dil sorunu buna engel olur diye düşünüyorum. (VT6)
Gelişim açısından daima kendini ileriye taşır. (VT9)
Evet, faydalı olur. Değişik kültürden çocuklar bir arada bazı yönlerini geliştirebilirler. (VT13)
Çocuklar yeni oyun, yeni yaşam öğreniyorlar. Faydalı diye düşünüyorum. (VT14)

Velilerin farklılıkları anlamada çokkültürlü eğitimin faydalarına yönelik veli görüşleri temkinli olmalı teması altında iyi kötü yönleri olabilir, uyum zor oluyor gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

Bu nasıl olur bilemiyorum. İyi yönleri de olabilir kötü yönleri de. Ama ayrımcılık olmadan yapılırsa sıkıntı olmaz.(VT11)
Faydası da var mıdır bilmem ama uyum zor oldu. Alışkın olmadığımız insanlar bazen bizi hor görüyor. Romanlarla daha rahatız.(VR2)

Velilerin farklılıkları anlamada çokkültürlü eğitimin faydalarına yönelik veli görüşleri faydası olmaz teması altında olumsuz davranışlar yayılabilir, dışlarlar, zorlanırlar, kavga ederler, okula gitmek istemezler gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

Bu konuda ben fayda sağlamayacağına inanan kesimdenim. Çünkü yaşadığımız mahalle için konuşuyorum; çocuklar arasında saygı ve sevgi anlamında bile farklılıklar var. Saygısız olan, bir süre sonra illaki diğer çocuğu da etkileyecektir.(VT4)
Beraber okurlarsa Bizim çocuklarımızı dışlarlar. İyi olmaz.(VR3)
Eğitim gören çocuklar zorlanır. Kendi arkadaşlarıyla gezse daha iyi olur.(VR5)
Ben beraber okul olsun istemem. Benim çocuğum gitmez okula.(VR7)
Bizim çocuklar okula gitmek istemiyor çok kavga ediyorlar ötekilerle.(VR14)

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemine ilişkin olarak çokkültürlü eğitim engellerine yönelik veli görüşleri Tablo 4.5’te temalar şeklinde verilmiştir.

Tablo 4.5. Çokkültürlü Eğitim Engellerine Yönelik Veli Görüşleri

Tema	f
Ön yargı	8 (VT1, VT2, VT9, VT12, VR2, VR6, VR7, VR13)
Dil ve kültür farklılığı	9 (VT3, VT4, VT5, VT6, VT8, VT10, VT11, VT13, VT14)
Eşitsizlik	3 (VT7, VR8, VR12)
Ailelerin olumsuz tutumları	9 (VR1, VR3, VR4, VR5, VR9, VR10, VR11, VR14, VR15)

Tablo 4.5’te görüldüğü gibi velilerin çokkültürlü eğitim engellerine yönelik görüşleri “Ön yargı”, “Dil ve kültür farklılığı”, “Eşitsizlik” ve “Ailelerin olumsuz tutumları” olmak üzere dört tema altında toplanmıştır.

Farklılıkları anlamada çokkültürlü eğitim engellerine yönelik veli görüşleri önyargı teması altında önyargı, empati eksikliği, gruplaşma gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

Farklı topluma karşı oluşturulan önyargı.(VT1)
Ön yargı (VT2)
Empati eksikliği ve önyargı (VT9)
İnsanlarda bulunan ön yargı en büyük engeldir.(VT12)
Önyargılı olmaları ve gruplaşma.(VR2)
Ön yargılı davranışlar bence.(VR7)

Farklılıkları anlamada çokkültürlü eğitim engellerine yönelik veli görüşleri dil ve kültür farklılığı teması altında yaşam şekilleri farklılığı, yetişme tarzı, dil farklılıkları,

kültürel farklılık gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ailedeki çocuğun yetiştirilme tarzı, yaşayış şekilleri, aile düzeni, çocuğa verilen ahlak ve terbiye bence en etkili maddelerdir. (VT4)

En önemli engel dildir. (VT6)

Dediğim gibi ikinci bir ana dilleri var. Onları aralarında konuştukları zaman anlamakta zorluk olabiliyor. (VT8)

Farklı kültürdeki ailenin çocuğa verdiği terbiyeden kaynaklı oluyor. (VT10)

Konuşmaları, dilleri, giyimleri olabilir. (VT11)

Engelleyen şeyler diller, kültür farkı, yaşamlar arası farklar. (VT13)

Farklılıkları anlamada çokkültürlü eğitim engellerine yönelik veli görüşleri eşitsizlik teması altında eğitim yetersizliği ve eşitsizlikler gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

Eğitim yetersizliği ve eşitsizlik. Farklı yaşam koşullarından ve olanaklardan dolayı engeller çıktığını düşünüyorum. (VT7)

Herkese aynı şartlar verilmeli. Benim çocuğumun başkasınıkinden neyi eksik. (VR8)

Herkese sunulan olumlu şartlar bana da sunulmalı. (VR12)

Farklılıkları anlamada çokkültürlü eğitim engellerine yönelik veli görüşleri ailelerin olumsuz tutumları teması altında aileler istemiyor, aileler birlikte oturmasını, oynamasını istemiyor, ayırıyorlar gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ailelerin olumsuz yetiştirmesi. Çocukların kendinden olmayan çocuklarla oynamaması, çocukları içlerine almaması, çocukları sevmemeleri, şucu bucu demeleri. (VR1)

Ailelerin bazıları çocukların birlikte okumasını istemiyor, çekiniyor. (VR3)

Bazı aileler çocuklarının birlikte okumasını istemiyor. Okula o yüzden göndermiyor. (VR9)

Okulları ayırıyorlar. Böyle olunca birlikte okuyamıyorlar. (VR10)

Aileler çocuklarının başkaları ile oynamasını istemiyor. O çocukla oturma diyorlar. (VR15)

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemine ilişkin olarak çokkültürlü eğitimin mevcut eğitime katkılarına yönelik veli görüşleri Tablo 4.6'da temalar şeklinde verilmiştir.

Tablo 4.6. Çokkültürlü Eğitimin Mevcut Eğitime Katkılarına Yönelik Veli Görüşleri

Tema	f
Farklılıkları tanıır	10 (VT1,VT2, VT3, VT5, VT7,VT9, VT12, VR1, VR3, VR9)
Gelişimlerini destekler	11 (VR2, VR4, VR5, VR6, VR8, VR10, VR11, VR12, VR13, VR14, VR15)
Katkısı olmaz	8 (VT4, VT6, VT8, VT10, VT11, VT13, VT14, VR7)

Tablo 4.6’da görüldüğü gibi velilerin çokkültürlü eğitimin mevcut eğitime katkılarına ilişkin görüşleri “*Farklılıkları tanır*”, “*Gelişimlerini destekler*” ve “*Katkısı olmaz*” olmak üzere üç tema altında toplanmıştır.

Farklılıkları anlamada çokkültürlü eğitimin mevcut eğitime katkılarına ilişkin veli görüşleri farklılıkları tanır teması altında kültürel farklılıkları tanır, başka örf, adet ve fikirlere saygılı olur, kültürleri öğrenir, farklı kültürlerden arkadaşlar tanır gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

Tüm öğrencilerin başarı şansının eşit olmasını, farklı düşünce ve fikirlere saygılı olmayı, kültürel farklılığı en aza indirmeyi hedefler.(VT1)

Olacağını düşünüyorum. Çünkü çocukların hem bizim hem başka örf ve adetleri bilmesi güzel olur.(VT2)

Çocuklar daha özgüvenli olurdu. Farklı kişilerle iletişim kurduğunda çok rahat bir şekilde konuşabilirdi.(VT7)

Her kültürden bilgi edinmek, mevcut eğitim ile başkalarının kültürlerine saygı duymak açısından eğitime katkısı çoktur.(VT9)

Farklılıklar bakış açımızı, anlama kabiliyetimizi olumlu yönde etkiler.(VT12)

Farklılıkları anlamada çokkültürlü eğitimin mevcut eğitime katkılarına ilişkin veli görüşleri gelişimlerini destekler teması altında eğitim aksamıyor, daha iyi eğitim olur, eğitimin kalitesi ve başarı artar gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

Eğitim aksamıyor. (VR2)

Herkesin eğitimi daha iyi olur. (VR4)

Dalga geçilmezse, küçük düşürülmezlerse arkadaşlarıyla geçinebilirler. Aileleriyle konuşulması lazım. (VR5)

Eğitimin kalitesini arttırarak. (VR6)

Daha başarılı olurlar. (VR10)

Başarı artar. Davranışlar gelişerek değişir. (VR13)

Farklılıkları anlamada çokkültürlü eğitimin mevcut eğitime katkılarına ilişkin veli görüşleri katkısı olmaz teması altında faydası olmaz, eğitim geriler, başarılı olmayabilir, bir şey değişmez, hiç katkısı olmaz gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ben bir faydası olmayacağına, aksine daha da eğitim seviyesinin gerileyeceğine inanıyorum.(VT4.9)

Çok kültürlü eğitim başarılı olmayabilir.(VT6)

Bence pek bir şey değişmez katkısı olmaz sanırım. Tabii bu kişisel görüşümdür istisna olabilir belki de.(VT8)

Farklı kültürden çocuklar bir araya geldiğinde bence hiçbir şey değişmez.(VT13)

Eğitimin etkilenmeyeceğini düşünmüyorum. Konular aynı sonuçta (VT14)

4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemine ilişkin olarak çokkültürlü eğitimin azınlık, mezhep, siyasi düşünce gibi ülke sorunlarının çözümüne etkilerine yönelik veli görüşleri Tablo 4.7’de temalar şeklinde verilmiştir.

Tablo 4.7. Çokkültürlü Eğitimin Azınlık, Mezhep, Siyasi Düşünce Gibi Ülke Sorunlarının Çözümüne Etkilerine Yönelik Veli Görüşleri

Tema	F
Çözümüne katkı sağlar	19 (VT1, VT2, VT3, VT5, VT7, VT9, VT12, VR1, VR2, VR3, VR4, VR6, VR, VR9, VR10, VR11, VR12, VR13, VR14)
Etkisi olmaz	10 (VT4, VT6, VT8, VT10, VT11, VT13, VT14, VR5, VR7, VR15)

Tablo 4.7’de görüldüğü gibi çokkültürlü eğitimin azınlık, mezhep, siyasi düşünce gibi ülke sorunlarının çözümüne etkilerine yönelik veli görüşleri “Çözümüne katkı sağlar” ve “Etkisi olmaz” olmak üzere iki tema altında toplanmıştır.

Farklılıkları anlamada çokkültürlü eğitimin azınlık, mezhep, siyasi düşünce gibi ülke sorunlarının çözümüne etkilerine ilişkin veli görüşleri çözüme katkı sağlar teması altında fikir ayrılıkları ortadan kalkar, ülke için faydalı olur, farklı bakış açıları kazandırır, birlik beraberliği artırır, ülke kalkınır, sorunlar çözülür, olumlu etki yapar gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

*Kültürel fikir ayrılığını ortadan kaldırır, toplum arasında uyum sağlamaya sebep olur.(VT1)
Olaylara tek bir yönden değil farklı yönlerden bakmamızı sağlar. Farklı görüşler ortaya çıkar.(VT7)
Toplum içindeki bireylerin belli bir seviyeye ulaşmasına ve her kültürün birbirini hoşgörü ile karşılmasına sebep olur.(VT12)
Birlik olursak hep beraber ülke kalkınır. Çatışma çıkmaz devlet de bunlarla uğraşmaz.(VR1)
Herkes aynı eğitimi alırsa biraz daha bütünlük olur. Biz de okumuş kişi oluruz. İyi olur.(VR2)
Sorunlar zamanla çözülür. Eğitim daha iyi olur.(VR4)
Farklılık sahibi olanlardan farklı düşünceler çıkar. Önemli olan ortak bir paydada buluşmaktır.(VR6)*

Farklılıkları anlamada çokkültürlü eğitimin azınlık, mezhep, siyasi düşünce gibi ülke sorunlarının çözümüne etkilerine ilişkin veli görüşleri etkisi olmaz teması altında kolaylıkla çözülmez, sorunları çözeceğini düşünmüyorum, etki yaratmaz, hayır durduramaz, sorunu yöneticiler çıkarır onlar bastırır, etkisi olmaz gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

*Bence ülke sorunlarının çözümünde etki yaratmaz. Mezhepler farklı, kültürler farklı, siyasi düşünceler farklı bence olmaz.(VT8)
Eskiden böyle bir ayrımcılık yoktu. Herkes karşısındakini anlamaya çalışıyordu.(VT10)*

Ülke sorunları çocuklarla çözülecek olsa çözüm olur. Fakat sorun çocuklar değil yapılan ayrımcılık.(VT11)

Tabii ki de hayır durduramaz. Herkes sadece eğitimini alır ve ülkelerine döner. Baştaki kişilerin düşünceleri hep aynı olur.(VT13)

Sorunu çıkaran halk değil ki. Yöneticiler çıkarır, onlar bastırır. Etkisi olmaz diyorum.(VT14)

4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın sekizinci alt problemine ilişkin olarak çokkültürlü eğitimin disiplin, devamsızlık, erken okul terki vb. sorunların çözümüne yönelik veli görüşleri Tablo 4.8’de temalar şeklinde verilmiştir.

Tablo 4.8. *Çokkültürlü Eğitimin Disiplin, Devamsızlık, Erken Okul Terki Sorunların Çözümüne Yönelik Veli Görüşleri*

Tema	f
Olumlu katkı sağlar	13 (VT1, VT2, VT7, VR1, VR2, VR4, VR5, VR6, VR8, VR9, VR10, VR13, VR14)
Etkilemez	16 (VT3, VT4, VT5, VT6, VT8, VT9, VT10, VT11, VT12, VT13, VT14, VR3, VR7, VR11, VR12, VR15)

Tablo 4.8’de görüldüğü gibi çokkültürlü eğitimin disiplin, devamsızlık, erken okul terki vb. sorunların çözümüne yönelik veli görüşleri “*Olumlu katkı sağlar*” ve “*Etkilemez*” olmak üzere iki tema altında toplanmıştır.

Farklılıkları anlamada çokkültürlü eğitimin disiplin, devamsızlık, erken okul terki vb. sorunların çözümüne ilişkin veli görüşleri olumlu katkı sağlar teması altında olumlu katkılar sağlar, faydalı olur, olumlu davranışlar artar, kalite, devamsızlık ve başarıyı olumlu etkiler gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

Farklı görüşlerden etkilenip, onlar da olan kurallardan etkilenip birazcık olsun fayda sağlayabilir.(VT7)

Okula gitmek istemeyen çocuklar da diğer çocuklara bakarak okula gider.(VR1)

Çok kültürlü eğitim herkesin aynı kişi olmasını sağlar. Eşitlik olur, bizim gibi eğitimsiz kişiler de disiplin almış olur. Çocuklarımıza faydalı olur.(VR2)

Bence aileler bilinçli olursa, kendi çocuklarına bizimkilerden ayırmazlarsa çocuklar daha istekli olur. O sorunlar hiç kalmaz.(VR5)

Çocuk okulda ayırım olmadığını anlayınca severek okuluna gider.(VR6)

Çocuklar kavga etmezse, iyi anlaşırse devamsızlık olmaz. Okula daha çok gitmek isterler.(VR9)

Farklılıkları anlamada çokkültürlü eğitimin disiplin, devamsızlık, erken okul terki vb. sorunların çözümüne ilişkin veli görüşleri etkilemez teması altında çözülmez, etki yaratmaz, olumsuz etkiler, aileler göndermez, devamsızlık artar gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

Herhangi bir etki yaratmaz.(VT5)

Çözülmez diye düşünüyorum.(VT6)

Bence her şey ailede bitiyor. Aile ayrımcılık yapmayıp eğitime önem verirse her şey daha oluruna gider.(VT10)
Hiçbir etkisi olmaz. Normalde kendi vatandaşımız okuldan kaçıyor disipline gidiyor. Yabancıların olması veya olmaması pek bir şey değiştirmez.(VT11)
Farklı ırk ve kültürdeki çocuklar eğitim aldığı anda devamsızlık ve disiplin bence çözülemez. Devamsızlık sorunu böyle çözülmez.(VT13)
Romanlar her zaman devamsızlık yapar. Birlikte eğitim olsa da okula ilgi duymazlar.(VT14)

4.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dokuzuncu alt problemine ilişkin olarak çokkültürlü eğitimin başarılabilmesine yönelik veli görüşleri Tablo 4.9’da temalar şeklinde verilmiştir.

Tablo 4.9. Çokkültürlü Eğitimin Başarılabilmesine Yönelik Veli Görüşleri

Tema	F
Eğitim	10 (VT1, VT2, VT7, VT12, VT13, VR5, VR9, VR13, VR14, VR15)
Hoşgörü	12 (VT3, VT5, VT6, VT10, VT14, VR4, VR6, VR7, VR8, VR10, VR11, VR12)
Eşitlikçi uygulamalar	7 (VT4, VT8, VT9, VT11, VR1, VR2, VR3)

Tablo 4.9’da görüldüğü gibi çokkültürlü eğitimin başarılabilmesine yönelik veli görüşleri “Eğitim”, “Hoşgörü” ve Eşitlikçi uygulamalar” olmak üzere üç tema altında toplanmıştır.

Çokkültürlü eğitimin başarılabilmesine yönelik olarak eğitim teması altında eğitimle aşılabılır, eğitime önem verilmeli, bilinçli birey ve aile başarıya ulaştırır, aileler bilgili olmalı gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

Eğitimle aşılabılır.(VT2)
Daha geniş olanaklar sağlanmalıdır ve eğitim biraz daha fazla önemsenip artırılmalıdır. (VT7)
Bilinçli birey, bilinçli aile başarıya götürür. (VT12)
Aileler bilgili olmalı. Çocuklara psikologlar destek vermeli. Birbirlerine zararlı yapımları engellenirse iyi olur. (VR5)
Aileler bilgilendirilmeli. (VR13)

Çokkültürlü eğitimin başarılabilmesine yönelik olarak hoşgörü teması altında ırk ve kültürlerine dikkat edilmeli, din ve ırk ayrımı yapılmamalı, empati ve hoşgörüyü canlı tutma, saygı, farklılıklar kabul edilmeli gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

Din, ırk ayırt etmeksizin beraber yaşamayı, oynamayı, eğitim almayı ailenin çocuğuna anlatması gerek.(VT5)
İnsanların biraz daha anlayış içerisinde olması ve görüşlere saygı duyulması gerekir.(VT10)
Aileler duyarlı olursa çocuklar da anlaşır.(VT14)
Herkes çocuğuna iyisini öğretirse, çocuklar birbirini dışlamaz.(VT7)

Hepimiz bu ülkenin vatandaşıyız. Vergimizi veriyoruz. Çocuklarımız en iyisini hak ediyor. Hoşgörüyle halledilir herşey.(VR8)

Çokkültürlü eğitimin başarılabilmesine yönelik olarak eşitlikçi uygulamalar teması altında sabır ve inançlı olunması, eşitlikçi uygulamalar yapması, eşit muamele, birlikte eğitim alma gibi görüşler yer almıştır. Bu temaya ilişkin örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

Burada siz eğitimcilere çok iş düşecek hocam. Çok sabırlı ve inatçı olabilirsiniz bunu başarabiliriz. Eşitlik temelinde çalışmalarla başarılabilir. (VT4)

Sınıfları ayrı ayrı olup okul beraber olabilir. Sadece teneffüs ve yemekhane gibi yerlerde birlik olmak isteyen oturabilir. Eşitlik şekilde davranılarak çözüme ulaşılabilir. (VT8)

Bence gelir düzeyi ve azim ile birlikte eşit uygulamalar. (VT9)

Herkese saygı ve herkese eşit muamele olursa hep birlikte huzurlu ve mutlu oluruz. (VT11)

Çocuklara herkesin eşit olduğu öğretilirse beraber eğitim alınır. Daha başarılı olabilirler. (VR3)

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Farklılıklara saygı duyulmasına yönelik velilerin görüşlerinin genellikle farklılıklara saygı duyulması yönünde olduğu görülmüştür. Bu durum çokkültürlü eğitimin yapılabilmesi için önemli bir gelişmedir. Bununla birlikte farklılıklara saygı duyulmadığı ve azınlığın çoğunluğa uyması gerektiği şeklinde görüş bildirenler de olmuştur. Karataş (2018) çalışmasında kültürel değerlere duyarlı pedagoji anlayışının istenen seviyelerde olmadığı şeklindeki bulgusuyla kısmen benzerlikler göstermektedir ve bu alanda istenen düzeyde henüz olunamadığının da göstergesi niteliğindedir. Nayır ve Kuru Çetin (2019) çalışmalarında ailenin yaşadığı bölgeye göre farklılık olduğu bulgusuyla benzerlik göstermiştir. Çünkü ailelerin yaşadığı bölge son derece kritik bir mahalledir. Farklılıklara saygı duyulması temasının ön planda olması çokkültürlü eğitim için son derece önemlidir.

Farklı yapılardakilerle iletişim kurma ve sürdürmeye yönelik velilerin büyük ölçüde istedikleri görülürken istemeyenler, sınırlı ve şartlı isteyenler bunu izlemiştir. Burada istemeyenlerin çoğunun Roman olması, Romanların bazılarının daha olumsuz tutum içinde olduklarını göstermektedir. Anlaşma ve uzlaşma zemini için iletişim en temel ögedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde bulgular son derece iç açıcudur ve sosyo ekonomik ve sosyo kültürel açıdan dezavantajlı örneklemedeki velilerin bu şekilde düşünceler içinde olmaları çok sevindirici ve ümit var bulgular olarak değerlendirilmektedir. Bunun nedeni ise uzun süredir Türk ve Romanların iç içe yaşamaları, iletişim ve etkileşimlerinin fazla olması olabilir. İletişim ile ilgili bulgunun vurgulanması Kanatlı-Arslan (2017) çalışmasında vurguladığı hoşgörüyü önceledikleri ve birlikte yaşamının en temel bileşeni olarak gördükleri bulgusuyla büyük benzerlikler göstermektedir. Bu durumun eğitime ve çokkültürlü eğitime olumlu katkılar sağlaması beklenmektedir.

Velilerin farklılıkları anlamada empati yeterliğine yönelik görüşleri maalesef büyük ölçüde düşük şeklindedir. Bunu geliştirilmeli ve yeterli şekilde görüşler izlemiştir. Bulgulara göre çokkültürlü eğitimin önemli bileşenlerinden biri de empati yeterliğinin yeterli düzeyde olmasıdır. Velilerin empati yeterliği konusunda düşük şekilde değerlendirmede bulunmaları bu konuya dikkat çekmeyi gerektirmektedir. Empati

yeteneğinin artırılmasına yönelik olarak halk eğitim müdürlüğüyle işbirliği halinde kurslar açılabilir. Bu durum veliler arasında empatiyi geliştirebileceği gibi iletişim ve etkileşimi de arttırabilecektir. Bu durum çokkültürlü eğitime katkı sağlayacaktır.

Velilerin çokkültürlü eğitimin faydalarına yönelik görüşlerinde en yoğun biçimde ön plana çıkan gelişimi arttırdığı yönündedir. Bunu birlik beraberliği artırır ve temkinli olunmalı şeklinde bildirilen görüşler izlerken faydası olmaz şekilden görüş bildirenler de vardır. Gelişimi arttırmada çokkültürlü eğitimin önemli olduğu görüşünün velilerin geneli tarafından ifade edilmesi bunun nedeni önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle böyle kozmopolit yerlerde çokkültürlü eğitimin çok iyi şekilde yapılması gerekmektedir. Bu konuda politika yapıcı ve uygulayıcılarına iş düşmektedir.

Çokkültürlü eğitim engellerine yönelik veli görüşleri, dil ve kültür farklılığı ile ailelerin olumsuz tutumlarında yoğunlaşmaktadır. Bunu önyargılar ve eşitsizlik izlemektedir. Bulgular dil ve kültür farklılığı ile ailelerin olumsuz tutumlarının çok kültürlü eğitimin önündeki en büyük engeller olarak göstermektedir. Bu durumun aşılması oldukça güç görünmektedir. Kültür ve dil farklılıklarının birer zenginlik olduğu bilincinin aktarılması gerektiği bu çalışmada ortaya çıkmış durumdadır. Bu konuda bilinç farkındalığının oluşturularak aşılması önemli bir çalışma olarak görülmelidir. Ailelerin olumsuz tutumlarının ise karşılıklı iletişim, etkileşim ve empati yeteneklerinin geliştirilmesiyle aşılabileceği düşünülmektedir.

Velilerin çokkültürlü eğitimin mevcut eğitime katkılarına ilişkin görüşlerinin gelişimlerini desteklediği, farklılıkları tanıdığı şeklinde yoğunlaşırken azımsanmayacak velinin de katkısı olmaz şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir. Bulgular çokkültürlü eğitimin büyük ölçüde katkı sağladığı yönündedir ve bu durum önemlidir. Gelişimlerini destekleme ve farklılıkları tanıma konusunda yoğunluk eğitimden beklentileri karşılamada katkı sağlayacağı inancını pekiştirmektedir. Bu eğitimin amaçları ve eğitimden beklentileri destekler nitelikte olduğundan dolayı göz önünde bulundurulması gereken bir değer olarak görülebilir.

Çokkültürlü eğitimin azınlık, mezhep, siyasi düşünce gibi ülke sorunlarının çözümüne etkilerine yönelik veli görüşlerinin büyük ölçüde çözüme katkı sağlar şeklinde olduğu görülürken azımsanamayacak velinin de etkisinin olmayacağı yönünde görüş bildirdiği tespit edilmiştir. Etkisinin olmayacağı konusunda görüş bildiren velilerin eğitimle bu işlerin çözülemeyeceği ve yöneticiler eliyle bu işlerin yapılabileceği inancından kaynaklı olduğu görülmüştür. Velilerin yaklaşımlarında büyük ölçüde çokkültürlü eğitimin katkı sağlayacağı düşüncesinde olması çokkültürlü eğitimden

beklentinin de yüksek olduğunu göstermiştir. Ancak bazı velilerin olumsuz düşünmelerinin nedeni farklı yaklaşımlarından kaynaklanmaktadır. Eğitim açısından bakıldığında çokkültürlü eğitimin ülke sorunlarının çözümünde önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Disiplin, devamsızlık, erken okul terki vb. sorunların çözümüne çokkültürlü eğitimin etkilerine yönelik veli görüşlerinin yarısından fazlasının etkilemeyeceği yönünde kanaate sahip oldukları görülmüştür. Olumlu katkı sağlayacağı yönünde kanaatleri olanların sayısının daha az olduğu görülmüştür. Çokkültürlü eğitimin disiplin, devamsızlık ve erken okul terki gibi sorunların çözümünde etkisinin olmayacağı düşüncesinin ön plana çıkması bu sorunların başka nedenlerden kaynaklandığını göstermektedir. Bu sorunların nedenlerinin irdelenmesi gerekmele birlikte bu sorunların çözümüne katkı sağlayacağı düşüncesinde olan velilerin ise bu sorunların çözümünde katkısına inandıkları düşünülebilir.

Çokkültürlü eğitimin başarılabilmesi için ön plana çıkan görüşün hoşgörü olduğu görülürken bunu eğitim ve eşitlikçi uygulamalar izlemiştir. Buna göre çokkültürlü eğitimin başarılabilmesi için veliler daha çok hoşgörüyü görürlerken eğitim ve eşitlikçi uygulamalarla birlikte bunun başarılabileceğini düşünmektedirler. Hoşgörünün birçok sorunun çözümünde en önemli argümanlardan biri olduğu bilinmektedir. Bunun yanında eğitim ve eşitlikçi uygulamalarla çokkültürlü eğitimin başarılabilmesi düşünülmektedir.

5.2. Öneriler

- 1) Velilerin iletişim ve empati yeterliklerini artırıcı çalışmalar yapılabilir.
- 2) Çokkültürlü eğitimin önündeki engellerden en fazla zikredilen sorunlardan biri de ailelerin-velilerin olumsuz tutumları olmuştur. Bu olumsuz tutumların bertaraf edilmesi için çalışmalar yapılabilir.
- 3) Velilerin çokkültürlü eğitime yönelik bilinç ve farkındalıklarını artırıcı çalışmalar yapılabilir.
- 4) Bu çalışma il merkezinde de yapılarak sonuçlar karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- 6360 sayılı Kanun 06.12.2012 tarih ve 28489 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- Akıncı Çötök, N. (2010). *Çok kültürlülük, kültürlerarasılık ve entegrasyon tartışmaları bağlamında Alman eğitiminde Türk öğrenciler: Bremen örneği*. Doktora tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya
- Akıncı, A. (2018). *Türkiye'de azınlık ve devlet liselerinde çokkültürlü eğitim anlayışının araştırılması: Çoklu durum çalışması*, (Yayınlanmamış doktora tezi). İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi.
- American Psychological Association [APA]. (2002). *Guidelines on multicultural education, training, research, practice, and organizational change for psychologists*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Arastaman, G., Öztürk Fidan, İ, Fidan, T. (2018). Nitel Araştırmada Geçerlik ve Güvenirlik: Kuramsal Bir İnceleme, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 15 - Sayı: 1, 37-75
- Aslan, S. (2017). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çokkültürlü eğitim ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 231-253.
- Banks, J. A. (1996). The African American roots of multicultural education. J. A. Banks (ed.) *Multicultural Education, Transformative Knowledge, and Action* içinde (s. 30-45). New York: Teachers College Press.
- Banks, J. A. (2006). Multicultural education and curriculum transformation. In F. W. Parkay, E. J. Anctil, G. Hass (Eds.), *Curriculum planning* (s. 88-97). USA: Pearson Inc.
- Banks, J. A. (2008). *An introduction to multicultural education*. Boston, MA: Pearson Publication.
- Banks, J. A. (2010). Multicultural education: Characteristics and goals. J. A. Banks ve C. A. M. Banks (eds.) *Multicultural Education: Issues and Perspectives* (Yedinci baskı) içinde (s. 3-30). New York: John Wiley and Sons.
- Banks, J. A. (Ed.). (2009). *The Routledge international companion to multicultural education*. New York and London: Routledge.
- Başbay, A. ve Bektaş, Y. (2009). Çokkültürlülük bağlamında öğretim ortamı ve öğretmen yeterlikleri. *Eğitim ve Bilim*, 34(152), 30-43.
- Bennett, C. I. (2001). Genres of research in multicultural education. *Review of Educational Research*, 71(2), 171-217.

- Bennett, C. I. (2011). *Comprehensive multicultural education: Theory and Practice* (7th edition). Boston: Pearson Allyn and Bacon.
- Çelik, H. (2008). Çokkültürlülük ve Türkiye'deki görünümü. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(15), 319-332.
- Denizli Haber (2012). <https://www.denizlihaber.com/denizli/honaz/denizli-kocabasta-romanlarin-ortaligi-birbirine-katti/> adresinden alınmıştır.
- Diker, E. (2019). *İlkokul öğrencilerinin kültürlerarası duyarlık ve empati becerilerinde çokkültürlü psikoeğitim programının etkililiğinin sınanması*, (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Gonzalez T. (2011). Multicultural Education. Goldstein S., Naglieri J.A. (eds), *Encyclopedia of Child Behavior and Development* içinde (s.909-987). Boston, MA: Springer.
- İrem, N. (2006). Post modern ve Çok kültürcü bir Alan Olarak Avrupa Birliği.: Teknikleşen Siyaset ve Ulusal Demokrasilerin Açmazı, *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, Cilt 3, Sayı:9
- Jackson A. ve Guerra N.S. (2011). Cultural Difference. Goldstein S., Naglieri J.A. (eds), *Encyclopedia of Child Behavior and Development* içinde (s.311-459). Boston, MA: Springer.
- Kanatlı-Öztürk, F. (2018). *Çokkültürlü eğitim çerçevesinde hazırlanan etkinliklerle farklılıklara saygı değeri ve araştırma becerisi geliştirmeye yönelik bir eylem araştırması*, (Yayınlanmamış doktora tezi). Adana: Çukurova Üniversitesi.
- Karasar, N. (2012). Bilimsel araştırma yöntemi - kavramlar, ilkeler, teknikler. Ankara: Nobel.
- Kervan, S. (2017). *Öğretmenlerin çokkültürlü eğitime yönelik tutumları ile epistemolojik inançları ve öğretim yaklaşımları arasındaki ilişki*, (Yayınlanmamış doktora tezi). Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi.
- Kurtuluş, F. (2021). *Eleştirel çokkültürlü eğitim uygulamasının öğretmen adaylarının eleştirel düşünme becerisi, eğilimi ve çokkültürlü yeterliklerine etkisi*, (Yayınlanmamış doktora tezi). Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Nayır, F.ve Kuru Çetin, S. (2019). Öğretmen Adaylarının Mültecilere Yapılan Eğitim Yardımlarına İlişkin Görüşleri, *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7□Sayı /Issue: 12, ISSN 2148-2314
- Nayır, F. ve Sarıdaş, G. (2020). Çok kültürlü eğitim, kültürlerarası eğitim ve kültürel değerlere duyarlı eğitime ilişkin kavramsal bir inceleme. *The Journal of International Social Research*, 13(70), 1307-9581.
- Nieto, S. ve Bode, P. (2013). *Affirming diversity: The sociopolitical context of multicultural education*. 6. Baskı. Boston, MA: Pearson Publication.

- Özer Koçak, Y. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitim tutumları ile kültürel zekaları arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Polat, İ. ve Kılıç, E. (2013). Türkiye’de çokkültürlü eğitim ve çokkültürlü eğitimde öğretmen yeterlilikleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 352-372.
- Polat, S. (2009). Öğretmen Adaylarının Çok Kültürlü Eğitime Yönelik Kişilik Özellikleri, *International Online Journal of Educational Sciences*, 1 (1), 154-164
- Savaş Yavuzçehre, P. ve Keysan, C. (2019). "Yeni Büyükşehir Belediyesi Yapılanmasında Kent Merkezine Uzaklık İle Yerel Hizmetlerden Memnuniyet İlişkisi: Denizli Örneği", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sayı 36, Denizli, s.311-333.
- Sinagatullin, I. M. (2003). *Constructing Multicultural Education in a Diverse Society*, London: The Scarecrow Press, Inc.
- Sleeter, C. E. (2005). *Un-standardizing Curriculum: Multicultural Teaching in the Standards-Based Classroom*. New York: Teachers College Press.
- Sleeter, C. E. (2008). Preparing white teachers for diverse students. M. Cochran- Smith, S. Feiman-Nemser, D. J. McIntyre ve K. E. Demers (Eds.), *Handbook of research on teacher education: Enduring questions in changing contexts* içinde (s. 559-582). New York, NY: Routledge.
- Soylu, A., Kaysılı, A. ve Sever, M. (2020). Mülteci çocuklar ve okula uyum: Öğretmenlerin kültüre duyarlılıkları üzerinden bir çözümleme. *Eğitim ve Bilim*, 45(201), 313-334.
- Susar, A. (2010). Bir aydınlanma öyküsü, Denizli: Bilal Ofset
- Tekindal, M. ve Uğuz Arsu, Ş. (2020). Nitel araştırma yöntemi olarak fenomenolojik yaklaşımın kapsamı ve sürecine yönelik bir derleme. *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi*, 20 (1), 153- 182.
- TÜİK (2020) Verileri, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Uluslararası-Goc-Istatistikleri-2019-33709>adresinden erişilmiştir.
- UNESCO. (2009). *UNESCO World Report: Investing in Cultural Diversity and Intercultural Dialogue*. 15 Kasım 2022 tarihinde <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001852/185202e.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Wilson, A. (2015). A guide to phenomenological research. *Nursing Standard*, 29(34), 38-43. <https://doi.org/10.7748/ns.29.34.38.e8821>

- Yakışır, A.N. (2009). *Modern bir olgu olarak çokkültürlülük*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yalçın, C. (2002). Küreselleşme, çokkültürcülük ve eğitim. *Eğitim Araştırmaları*, 6, 65-77.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık

EKLER

Ek 1: Denizli il Milli Eğitim Müdürlüğü Veri Toplama İzin Onayı



T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-16605029-44-57996762
Konu : Anket Uygulama İzni

16/09/2022

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğünün 05.09.2022 tarihli ve 250293 sayılı yazısı.

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi (İ.Ö.) Tezsiz Yüksek Lisans Programı öğrencisi Osman SARUHAN, Doç. Dr. Funda NAYIR sorumluluğunda "Çokkültürlü Eğitime İlişkin Veli Görüşleri. (Denizli İli Kocabaş Mahallesi Örneği)" konulu proje çalışmasına yönelik hazırlanmış olduğu anket/ölçek formlarını İlgi yazı gereği Müdürlüğümüze bağlı Denizli ili Honaz ilçesinde bulunan Kocabaş İlkokulu ve Kocabaş Ahmet Kazak İlkokulunda uygulamak istemektedir.

Yukarıda adı geçen müracaat ile ilgili (Lisans/Lisansüstü/Doktora) öğrencileri ve Öğretim Görevlilerinin ilgi yazıları ekinde belirtmiş oldukları okullarda, (Ortaöğretim/İlköğretim/Okulöncesi) konuları ile ilgili anket çalışmalarının 2020/2 Nolu "Araştırma Uygulama İzinleri" Genelgesinde belirtilen esaslar gereğince; Okul ve kurumların eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde 2022/2023 eğitim-öğretim yılı içinde denetimi ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre, onaylı bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının uygulanması, ilgili genelgenin 28. Maddesi ve "Araştırma İzni Başvuru Taahhütnamesi"nin 16. Maddesi gereği **sonuç raporunun çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde kurumunuz aracılığı ile gönderilmesi** Müdürlüğümüze uygun görülmüştür.

Olurlarınıza arz ederim.

Süleyman EKİCİ
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
16/09/2022
Hamit GENÇ
Vali a.
Vali Yardımcısı V.

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Kurumunuzca Müdürlüğümüzden talep edilen araştırma isteklerine ait Makam Onayı ve Müdürlüğümüzce Onay verilen anket formları ekte gönderilmiştir.
Gereğini rica ederim.

Hamit GENÇ
Vali a.
Vali Yardımcısı V.

Ek:
I-Anket Formları

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : M.Akif Ersoy Mah. 29 Ekim Bulv.No:174/1
Merkezeffendi/DENİZLİ
İnternet Adresi: <http://denizli.meb.gov.tr>
E-Posta: ab20@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için: Hüseyin ERKOÇ-V.H.K.I. / Sefa GELMİŞ-Şef
Telefon No : 0 (258) 234 20 95
Faks : 0 (258) 234 20 99

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 6753-5336-3236-b836-f785 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 2: Veri Toplama Araçları (Ölçekler)

Evrak Tarih ve Sayısı: 38.08.2022-E.248326

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

LÜTFEN BU DÖKÜMANI DİKKATLİCE OKUMAK İÇİN ZAMAN AYIRINIZ

Sizi Osman SARUHAN tarafından yürütülen "Çokkültürlü Eğitime İlişkin Veli Görüşleri. (Denizli İli Kocabaş Mahallesi Örneği)" başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa, ya da daha fazla bilgi isterseniz bize sorunuz.

Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkına sahipsiniz. Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen formlardaki soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek kişisel bilgiler tamamen gizli tutulacak ve yalnızca araştırma amacı ile kullanılacaktır.

1. Araştırmayla İlgili Bilgiler:

- a. Araştırmanın Amacı: 2022-2023 Eğitim Öğretim yılında Denizli ili, Honaz ilçesi, Kocabaş Mahallesi'nde çokkültürlü eğitime ilişkin velilerin görüşlerinin ne olduğunun ortaya çıkarılması ve velilerin beklenti, görüş ve önerilerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.
- b. Araştırmanın İçeriği: Denizli ili, Honaz ilçesi, Kocabaş Mahallesi'ndeki ilkokullarda öğrencisi bulunan velilerin çokkültürlü eğitime ilişkin görüş ve önerilerinin neler olduğu incelenecektir.
- c. Araştırmanın Nedeni: Özgün Araştırma Proje Çalışması Tez Çalışması
- d. Araştırmanın Öngörülen Süresi (Araştırma takviminde öngörülen süredir): 19/09/2022-14/10/2022 tarihleri arasında yüzyüze görüşme şeklinde uygulanacaktır.
- e. Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı: 30
- f. Araştırmanın Yapılacağı Yer: Denizli İli, Honaz İlçesi, Kocabaş Mahallesinde bulunan; Resmî İlkokul statüsündeki Kocabaş İlkokulu ve Kocabaş Ahmet Kazak İlkokulu

2. Çalışmaya Katılım Onayı:

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya/gönüllüye verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerine düşen sorumlulukları tamamen anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı, soru sorma ve tartışma imkanı buldum ve tatmin edici yanıtlar aldım. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Bu çalışmayı istediğim zaman ve herhangi bir neden belirtmek zorunda kalmadan bırakabileceğimi ve bıraktığım takdirde herhangi bir olumsuzluk ile karşılaşmayacağımı anladım.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının (Kendi el yazısı ile)

Adı-Soyadı:

İmzası:

(Varsa) Velayet veya Vesayet Altında Bulunanlar İçin:

Veli veya Vasisinin (kendi el yazısı ile)

Adı-Soyadı:

İmzası:

Yürütücünün;

Adı Soyadı ve İmzası

* Bilgilendirilmiş onam formu, bütün araştırmacılar tarafından imzalanmalıdır.



Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Tarih ve Sayısı: 38.08.2022-E.248328

Sayın Katılımcımız;

Katılacağınız bu çalışma, Çokkültürlü Eğitime İlişkin Veli Görüşleri. (Denizli İli Kocabaş Mahallesi Örneği) adıyla, Osman SARUHAN tarafından 19/09/2022 ile 14/10/2022 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: 2022-2023 Eğitim Öğretim yılında Denizli Honaz ilçesi Kocabaş Mahallesi'nde çokkültürlü eğitime ilişkin velilerin görüşlerinin ne olduğunun ortaya çıkarılması ve velilerin beklenti, görüş ve önerilerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Nedeni: Proje Çalışması

Araştırmanın Yapılacağı Yer: Denizli İli Honaz İlçesi Kocabaş Mahallesi'nde bulunan resmi ilkokullar.

Araştırma Uygulaması: Görüşme. 09.2022

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul/kurum yönetiminin izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çalışmada sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Veriler sadece araştırmada kullanılacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır.

Uygulamalar, kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakabilirsiniz.

Katılımı onaylamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Osman SARUHAN

İletişim Bilgileri :

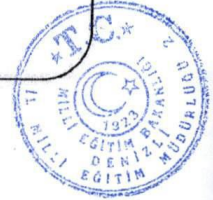
Yukarıda bilgileri bulunan araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

.../.../.....

İsim-Soyisim İmza:

Katılımcı Adı-Soyadı :

Telefon Numarası :



Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Tarih ve Sayısı: 38.08.2022-E.248720

12

EKLER

Çokkültürlü Eğitim Veli Görüşme Formu

Yaş: Eğitim düzeyi:
Çocuk sayısı: Gelir düzeyi:.....

1. Farklılıklara saygı duyulmasına yönelik görüşleriniz nelerdir?

10.201.1.58
3236
1.09.2022

2. Farklı kültür, etnik yapı, görüş ve düşünceye sahip kişilerle iletişim kurma ve sürdürmeye yönelik görüşleriniz nelerdir?

3. Farklılıkları anlamada empati yeterliliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?

4. Çokkültürlü eğitimin faydaları konusundaki düşünceleriniz nelerdir?

5. Çokkültürlü eğitim imkanlarının önündeki engeller sizce neler olabilir?



Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

6. Çokkültürlü eğitimin mevcut eğitime katkıları sizce neler olabilir?

7. Çokkültürlü eğitim azınlık, mezhep, siyasi düşünce gibi ülke sorunlarının çözümünde size göre nasıl etki yaratabilir?

10.201.1.58

3236

1.09.2022

8. Çokkültürlü eğitim disiplin, devamsızlık, erken okul terki vb. sorunların çözümünde sizce nasıl etkiler yaratabilir?

9. Çokkültürlü eğitimin başarılabilmesi için önerileriniz nelerdir?

